

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

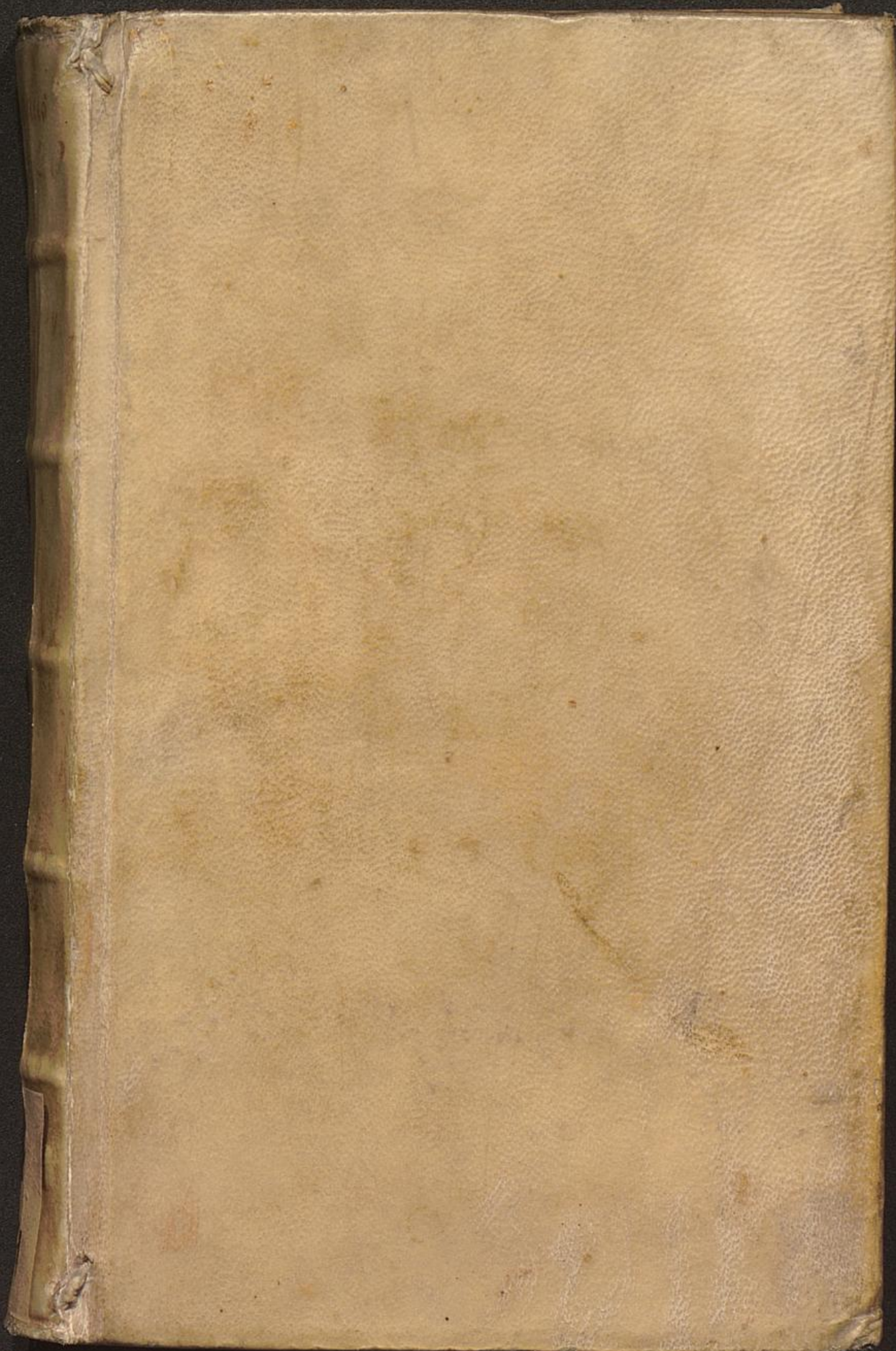
Universitätsbibliothek Paderborn

**Christophori Ranzovii Equitis Holsati Epistola Ad
Georgivm Calixtvm Professore[m] Helmstedensem Qua sui
ad Ecclesiam Catholicam acceßus rationes exponit**

Rantzau, Christoph

Romae, 1651

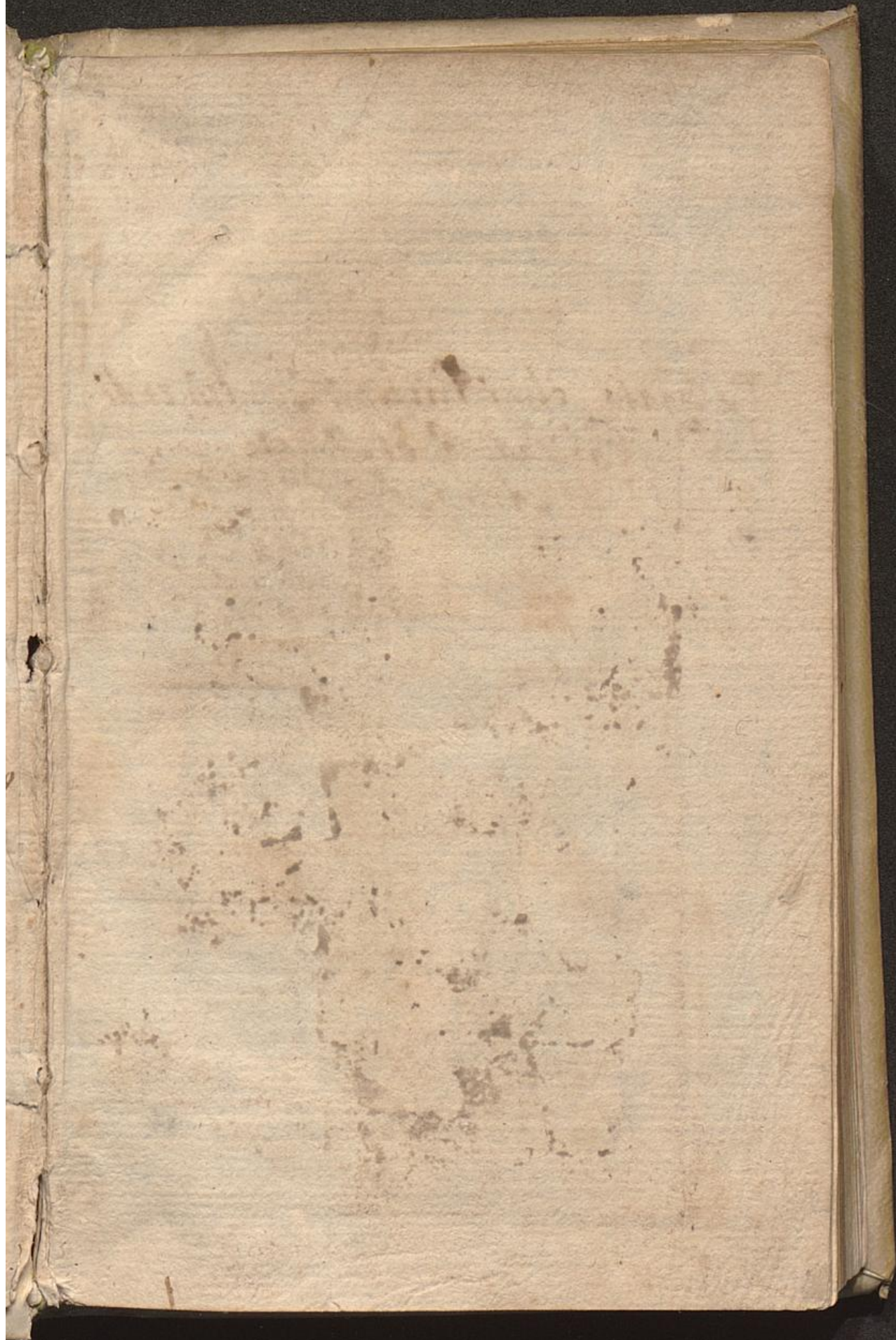
urn:nbn:de:hbz:466:1-12805

1. Panegyricus de Institutione Collegij
Germanici et Ungarici. pag. 1.
2. Le Revolutioni di Napoli ac...
dal Signor Alessandro Giraffi. pag. 68.
3. Guilielmi Becani e Societate IESV
Idyllia et Elegia. — " — " — " — " 172
4. Christophori Ranzouij, Epistola ad
Georgium Calixtum. — " — " — " — " 234
5. Henrici Valensij Oratio in Obitum
Jacobi Simondi. — " — " — " — " 273
6. Leonis Allatij Melissolyra de laudibz
Dionysij Petauij — " — " — " — " 289

X. VII. 19.

Ph. 5871.

2

3

Ex Legato Celsi Principis Ferdinandi
Epi Paderb. et Monaster.
Anno 1683.

4

5

6

GE

F

CHRISTOPHORI
RANZOVII

Equitis Holsati

EPISTOLA

AD GEORGIVM CALIXTVM
Professorem Helmstedensem

*Qua sui ad Ecclesiam Catholicam
accessus rationes exponit.*

ROMAE ANNO MDCLI

Typis heredum Ludouici Grignani
excudit Gregorius Tiberius.

SVPERIORVM PERMISSV.

584

CHRISTOPHORI

RAMONIS

in prima Editione

CHRISTOPHORI

AD GEORGII CALIXTI

in prima Editione

IN ANNO 1501

in prima Editione

in prima Editione

CL. DOCTISSIMOQUE VIRO
 GEORGIO CALIXTO
 CHRISTOPHORVS RANZOVIUS

Sal. plur. dicit, vouetque æternam.

ITERAS tuas a. d. vi. Maij
 datas, doctissime idemque
 optime Calixte, plane quales
 sperabam accepi, nempe mo-
 destia & humanitatis, tum
 vero officiosi erga me affectus plenas. In-
 dicant illæ, itidem vt aliæ sub idem tem-
 pus ex patria perlata, quam solliciti mea
 de re fuerint homines sui omnium incu-
 riosissimi: quicum nihil Romæ spectatu di-
 gnum putent præter publicorum operum
 moles, & prisca splendoris indices parie-
 tinas; nec nisi cum stabularijs, lanistis, &
 saltatoribus plerique versentur, me viros
 pios doctosque frequentantem, quibus
 hæc vrbs abundat, in fidei catholicæ ve-
 ritatem inquirere ægreferunt. Sed illi de
 se viderint: ego quidem pro eo quo teneor
 æternæ felicitatis desiderio, studij humani
 curiositatem nusquam melius exerceri cre-
 do, quam in negotio salutis; quæ extra

A

vnam veramque Christi ecclesiam sperari
 nullo modo potest. Proinde cum hæc præ-
 cipua Italicae profectiois causa mihi fue-
 rit, sedulo hic disquirendum mihi existi-
 maui de religionis capitibus, quæ septen-
 trionem infelici schismate separant à Ro-
 mana cæteraque catholica ecclesia. Eam-
 que ad rem peropportuna mihi accidit
 amicitia Lucæ Holstenij, sacerdotis catho-
 lici ex Transalbiana nostra; viri & erudi-
 tione & humanitate singulari, & in SS. Pa-
 trum & Conciliorum lectione versatissimi.
 In eo præcipue me delectauit, quod ab
 omni sophistica futilitate & logomachia
 abhorreat; quippe qua veritatem Catho-
 licam luce meridiana clariorem, obfusca-
 ri tantum tenebrisque inuolui existimat.
 Eius consilio in discernendis fidei contro-
 uersijs regulam Vincentij Lirinensis, quem
 tua commendatione nosse & amare cape-
 ram, adhibui; scilicet, diuinæ legis aucto-
 ritatem, & Ecclesiæ catholicæ traditio-
 nem: itaut verum & indubitatum crede-
 rem quicquid sacra scriptura docet, dum-
 modo interpretationis eius linea secun-
 dum ecclesiastici & catholici sensus nor-
 mam dirigatur; non iuxta peculiarem cu-
 iuscunque demum veteris aut nouæ sectæ
 opinionem detorqueatur.

Huius regulæ ductu dubitare non potui, quin ea certissima sacræ scripturæ mens esset, & vera ac genuina ecclesiæ catholicæ doctrina, quam proxime ab Apostolis acceptam probatissimi primorum quinque sæculorum Patres, & quatuor Concilia generalia, quatuor euangelij antiquorum iudicio comparanda, tradiderunt: tum etiam quod supparet iisdem temporibus historiæ ecclesiasticæ auctores scripto nobis consignatum vnanimi consensu reliquerunt: nec aliunde primitiuæ Ecclesiæ sensum clarius certiusque erui posse existimaui. Ita vt, quæcumque primis istis sæculis in dogmatibus fidei, ecclesiæ sacramentis, eorumque vsu & ritibus; tum etiam in politia & disciplina publica, vbique, semper, & ab omnibus credita, probata, & vsitata fuisse certo sciam, ea pro veris, & catholicis dogmatibus, sacramentis, ritibus, legibusque ecclesiasticis amplectar & teneam. E contra eos, qui vel olim publicam istam vniuersæ ecclesiæ doctrinam peruicaciter negarunt, adulterarunt, impugnarunt; vel hoc tempore, veterum quorundam exemplo, negant aut impugnant, ideoque Ecclesiæ communionem deserunt; hæreticos, schismaticos, nouatores, & Ecclesiæ perturbatores fuisse;

atque etiam nunc esse pronunciare non verear.

Quocirca primum ac præcipuum huius disquisitionis caput esse duxi, ut in ipsius Ecclesiæ nomen, naturam, & notas siue attributa sedulo inquirerem; quæ secundum Apostolum, domus Dei est, columna & firmamentum veritatis: & iuxta fidei symbolum, vna, sancta, Catholica, & Apostolica credi debet. Principio enim nisi vna sit, Ecclesia esse nequaquam potest. Cum enim corpus sit Christi capitis sui; vnus autem capitis non nisi corpus vnum esse possit, vnâ tantum, quacumque diffunditur, Ecclesiam esse necesse est. Ea autem vnitas vnus eiusdemque fidei veritate, eorundem sacramentorum communione, pacis denique & concordie communis vinculo continetur. Ideoque vbi fides diuersa est, & sacramenta non eadem celebrantur, neque coniuncta vnus fraternitatis in vna Dei domo cohabitatio, ibi Ecclesia vna non est. Vnde iam olim hæc re pronuntiauit Cyprianus: Deus vnus est, & Christus vnus, & vna Ecclesia eius, & fides vna, & plebs in solidam corporis vnitatem concordie glutino copulata. Scindi vnitas non potest: nec corpus vnum diffidio compaginis separari, diuul-

sis laceratione visceribus in frustra discerpi.
Quicquid enim à matrice discesserit, seorsim viuere & spirare non poterit, substantiam salutis amittit. Ex quo sequitur Catholicam ecclesiam, quæ præcipua à parte Romana dicitur, cum Lutherana, Caluianiana, vel Anabaptistica vnã eandemque ecclesiam nec esse, nec fingi posse. Cum istæ non solum ab ea discrepent multis fidei capitibus, diuersisque sacramentis; sed hostili quoque odio diffideant. Omnes enim istæ sectæ à Romana ecclesiã eam ob causam superiori sæculo se disiunxerunt, quod non Ecclesiam Dei, sed satanæ regnum, & Antichristi sedem, atque ipsissimam Babylonem eam existimarent; ideoque Luthero classicum canente, omnibus salutem in Christo sperantibus, & animo & corpore fugiendam crederent. Neque hætenus susceptum semel odium posuerunt. cum hoc ipso tempore Ecclesiæ hostes rerum potiti, templa Catholicorum inuadant, bonis spolient, episcopatus suppriment, monasteria subuertant, suæque sectæ doctrinam Catholicæ fidei abrogatæ substituunt.

Sanctam quoque credimus & profiteamur Ecclesiam, quam Christus ipse, teste Apostolo, sanguine suo sanctificauit, mundans eam

lauacro aquæ in verbo, vt exhiberet ipsam sibi gloriosam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid huiusmodi, sed vt sit sancta & immaculata. Quod cum Augustino retr. l. 1. c. 18. & alibi, ita intelligimus, non quasi iam sit, sed quæ preparatur vt sit, quando apparebit etiam gloriosa. Sancta tamen quam Spiritus sanctus Christi Domini, vt cum Tertulliano loquar, vicarius nunquam deseruit, nunquam deseret; sed virtutum vbertate fecundat, & sanctitatis magistram populo Dei constituit. Sane cum singulari Dei instinctu animus meus inde à puero ad veram pietatem anhelaret, & pauca à nostris scripta reperirem igni illi cælesti fouendo opportuna, quo diuini amoris incendium exardesceret; oblatis mihi tunc catholicorum scriptorum meditationibus sacris, cœpistatim persentiscere, quanto sauius vberiusque Ecclesiæ illius filij de matris suæ vberibus Spiritus dulcedinem, & pietatis nutrimentum sugerent, quam qui externæ nutricis exsuccas & arentes mammas inani labore fatigant. Eoque prima mihi de Ecclesiæ illius statu cognoscendo suborta est cogitatio. nequæ enim verisimile videbatur in ea arbore fidei medullam exaruisse, quæ tam vberes pietatis fructus gigneret.

Atque istam tunc coniecturam minime me fefellisse abunde deinceps Catholicorum hominum usu & conuersatione expertus sum; maxime cum ad urbem accessissem. Nam ubi tu superstitionibus, nugis, & nouitatibus me offensum iri existimasti, ibi insperato planeque admirando spectaculo vniuersa Catholicæ Ecclesiæ facies antiquæ pietatis sanctitatisque plena, oculis animoque meo se se aperuit, in ipso Iubilei, quod INNOCENTIUS XI Pont. Max. orbi Christiano indixerat, principio. Vidi enim solemnibus supplicationis ritu ad Basilicam Vaticanam procedentes numerosissimas infantium scholas, agmina monachorum, & religiosorum hominum sodalitia; inde collegia diuersa clericorum, & Ecclesiarum presbyteria. Clerum suum sequebatur Pontifex, veneranda Episcoporum corona circumfusus. Hunc populi Christiani ducem, & antistitem supremum immensa fidelium turba subsequatur, eo animi ardore, ut cælum ipsum expugnaturi, manuque violenta direpturi viderentur, homines plerique omnes sacco tantum & cilicio tecti, & scipione viatorio armati. Vbi in porticum ad limen Ecclesiæ peruentum, Pontifex in genua proculutus, cum oratione su-

per plebem data misericordiam diuinam implorasset; occlusas valuas non tam aperiens, quam diruens, primus templum ingreditur, rectaque pergit ad altare, preces solemnes inchoaturus. Interim non sine stupore spectauimus, quo impetu populus ille ingens in Ecclesiam irrueret, limina certatim exosculantes, genibusque perreptantes: templum ingressi pars in terram proni, totoque prostrati corpore, pars B. Petri, ut vocant, Confessioni, & altaribus prouoluti, lacrimas precesque funderent; & ad misericordiam Dei extorquendam, non tam pectus palmis, quam celum ipsum inuidia tunderent. Hæc fateor noua tum visa mihi, cui nihil simile apud nostros antea obseruatum; ubi homines ad orationem genuflexi non nisi in sepulcrorum memorijs picti sculptiue conspiciuntur. Sed nouitas illa clarissimum antiquæ sanctitatis indicium mihi præbuit: unde Ecclesiam etiam nunc vitali vigore Spiritus sancti vegetari regique certo perspicerem. Eaque in sententia magis confirmatus sum, ubi populum illum agmine immenso, & continue cæteras Ecclesias, precibus stationibusque præstitutas, obeuntem vidi; supplicationibus interim, & litanijs suo quosque ordine, sed vno coniunctoque pietatis cer-

tamine diuinam opem expoſcentes. Tum
veroperſpexi, quanta pietatis æmulatione
peregrini ad Urbem confluentes & publi-
cis Eccleſiæ, & ſuæ quique nationis priuatis
hoſpitijs excipiantur: ad hæc quo ſtudio
curaque foueantur ægroti, quod fidem
propemodum omnem excedit.

In tanto populorum & nationum nume-
ro facile perſpexi, quid Catholica eccle-
ſia a ſectis factionibusque priuatis diſtet:
cum hic omnes gentes omnesque linguæ
vnius fidei & caritatis vinculo ſocientur;
apud iſtos vniuseiuſdemque ciuitatis po-
pulus, ſæpe etiam familiæ ſingulæ, opinio-
num & parietum diuertigio ſeparatæ, ſuo
quique in angulo Eccleſiam coarctatam
exiſtiment, cæterosque vt extorres ac
profanos ferali odio auerſentur.

Chriſtus Dominus omnes gentes, &
extremos terræ terminos hereditatem
& poſſeſſionem à Patre accepit. patrimo-
nium hoc ampliffimum integrum, nec mi-
nuendum vnquam, tabulis dotalibus ſan-
guine ſuo obſignatis ſponſæ vnice contulit.
Proinde mirandum, cum S. Auguſtino, qua-
lem veſaniam patiantur hæretici, qui præ-
ciſi à compagine Eccleſiæ Chriſti, & par-
tem tenentes, & totum amittentes, nolunt
communicare orbi terrarum, quo diſfuſa.

est gloria Christi; cui comunicat catholica Ecclesia. Etenim Christianorum cum sint hæreses plures, atque omnes se catholicos velint videri, aliosque præter se hæreticos nominent; vna est Ecclesia catholica, cui hæreses aliæ diuersa nomina imponunt, cum ipsæ singulæ proprijs vocabulis, quæ negare non audeant, appellentur. Huius igitur Ecclesiæ tenenda est nobis communicatio, quæ Catholica est, & Catholica nominatur, non solum à suis, sed etiam ab omnibus inimicis. Velint enim nolint ipsi quoque hæretici & schismatum alumni, quando non cum suis, sed cum extraneis loquuntur, catholicam nihil aliud quam catholicam vocant. Non enim possunt intelligi, nisi hoc eam nomine discernant, quo ab vniuerso orbe nuncupatur. Hæc sola Ecclesia nos Deo seruat, hæc filios regno, quos generauit assignat. quisquis ab ea segregatus adulteræ iungitur, à promissis Ecclesiæ separatur. Eius vnitatem, qui non tenet, Dei legem non tenet, non tenet Patris & Filij fidem, vitam non tenet & salutem. Quocirca, inquit, si tibi angelus de cælo diceret: Dimitte Christianitatem orbis terræ, & tene partes Donati, (hoc est Lutheri vel Caluini), anathema esse deberet: quia te à toto præcidere, & in partem con-

trudere conaretur, & alienare à promissis Dei. Ecclesia sponsa Christi est, ut ait idem Augustinus, totum possidet quod à viro suo accepit in dote. Quæcunque congregatio cuiuslibet hæresis in angulo sedet, concubina est, non matrona. iactet se cum spuria prole contra Ecclesiam, & ancilla procax dominæ conuitia & iniurias ingerat; eijcietur tamen cum filiis suis, qui utique nunc Christi patrimonium sibi arrogent, hæredes cum filiis liberæ numquam erunt. Neque enim Deum patrem habere potest, qui non habet matrem Ecclesiam.

Et nequis hanc matrem fidelium, arcam salutis, & Christi tabernaculum ignorare posset, in sole illud posuit, deditque in lucem gentium: atque ut Dei ciuitas conspicua appareret omnibus, in montis vertice eam eminere voluit. Quomodo enim gentes in tenebris & umbra mortis sedentes ad eam conuerterentur, si veritatis luce extincta errorum nox ipsam oppressisset; vel admota Diogenis laterna in angulis esset quærenda? Ecclesiarum origines euoluenti omnium sæculorum exempla occurrunt, quam fidei & religionis matricem & magistram singulæ agnoscant. Taceo Britanniam, quatenus Angli Saxonesque

noſtri eam occuparant , S. Gregorij magni apoſtolatu per Auguſtinum ſociosque monachos Euangelij luce perfuſam . Cogita Saxoniam noſtram Ciſmarinam cum prouincijs vicinis ad intimum ſeptentrionem porrectis , & extremam Thulen , S. Anſcharij prædicatione Catholicæ eccleſiæ adiectam . Cogita reliquam tranſrhennam Germaniam , quæ extra veteris Romani imperij limitem fuit , Bonifatij , VVilibrordi , Suiberti , & VVilhadi , aliorumque ſanctiſſimorum hominum labore , & induſtria ad catholicæ fidei agnitionem , & Eccleſiæ vniuerſalis communionem perductam . Nunquid eâ tunc inuiſibilis latebat Eccleſia , quæ Apoſtolicos viros prædicationis munere legitime inſtructos eo miſit ? quæ recens fundatis eccleſijs Episcopos ordinauit ? quæ ritus legesque eccleſiaſticas , omnemque diſciplinam ſacram iſdem tradidit ? Si recentiora tempora ſpectemus , miraculo euidenti non caruit , quod auorum memoria de America , de vltima Africæ ora , & de Indiæ remotiſſimis prouincijs infulis que factum ſcimus . Subtraxerat Eccleſiæ catholicæ veritatis hoſtis prouincias & regna , quæ ad Septentrionem vergunt , & vniuerſalis Eccleſiæ membra non ita pridem nobiliſſima in partes ſectasque va-

rias discerperat ; ita vt Christi patrimonium non exigua parte mutilatum videri poterat : cum repente veritatis sol , cui peruersum & obstinatum animum homines factiosi occluserant , prouicijs quas dixi remotissimis , & dira barbarie effertis exoritur , suoque lumine longe lateque omnia perfundit : vbi nunc regna , & prouinciæ propemodum infinitæ Christi iugo colla submiserunt ; & religio catholica per metropoles , episcopatus , academias celeberrimas , & religiosorum hominum collegia infinita , lætissima propagine diffusa floret . Quis vero nescit , quibus auspicijs , qua auctoritate , quorum opera & ministerio id factum ? Neque enim ex latebris noui & incogniti prædicatores emerfere , quod auorum memoria apud nos contigisse scimus ; sed Pontificum , regumque Catholicorum studio agmina operariorum ad nouam messem , ex Catholicæ ecclesiæ gremio fuere submissa . Neque nunc obscurum vlli est , vnde missionarij ad fidei Catholicæ reliquias inter hæreticos & schismaticos tuendas , vel veritatem de integro apud infideles propagandam submittantur , qui omnium nationum collegia , non solum Romæ , sed per cæteras omnes orbis prouincias , etiam in Iaponia , sub primo solis or-

tu à Pontificibus Romanis fundata non ignorat. Hoc catholice Ecclesie studium, hanc Pontificum, hanc Cardinalium curam vel præcipuam hic esse sciunt, qui sine odio & inuidia res Romanas inspiciunt. Neque eam inanem esse nostro hoc tempore patitur Deus, quum non ita pridem certo nuntio ex Oriente perlatum sit, Sinarum Regem cum familia & nobilitate præcipua, Christi fidem suscepisse, principumque exemplo myriades hominum passim ad baptismum properare: ita ut competentibus catechizandis vix omnes per Europam sacerdotes, si eo mitterentur, suffecturi videantur.

Denique Apostolicam eandem Ecclesiam symboli definitione profitemur, eo quod originem, & successionem ab Apostolis continua serie deductam usque in finem seruet. Constat enim, inquit Tertullianus, quod Christus Iesus dominus noster duodecim Apostolos, quos hæc appellatio missos interpretatur, lateri suo adlegerit, destinatos nationibus magistros, ad Patrem regrediens iussit ire, & docere nationes tingendas in Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum. Tam etiam quod Apostoli consecuti promissam virtutem Spiritus sancti ad virtutes & eloquium, primo per Iudæam

contestata fide in Iesum Christum, & ecclesijs institutis, dehinc in orbem profecti, eandem doctrinam eiusdem fidei nationibus promulgauerunt; & proinde Ecclesias apud vnamquamque ciuitatem condiderunt: e quibus traduces fidei, & semina doctrinæ cæteræ exinde Ecclesiæ mutuatae sunt, & quotidie mutuantur, vt Ecclesiæ fiant, ac per hoc & ipsæ Apostolicæ deputantur, vt soboles Apostolicarum Ecclesiarum. Omne enim genus ad originem suam censeatur necesse est. Itaque tot ac tantæ Ecclesiæ vna est illa ab Apostolis prima, ex quâ omnes; & sic omnes primæ, & omnes Apostolicæ, dum vnam omnes probant vnitatem. Constat proinde omnem doctrinam, quæ cum illis ecclesijs Apostolicis, matricibus & originalibus fidei, conspirat, veritati deputandam; id sine dubio tenentem, quod Ecclesia ab Apostolis, Apostoli à Christo, Christus à Deo iuscepit. Reliquam vero omnem doctrinam de mendacio præiudicandam, quæ sapiat contra veritatem Ecclesiarum, & Apostolorum, & Christi, & Dei. Hec ille.

Vnde facile perspexi, Septentrionalem nostram Ecclesiam, quamdiu eam fidei doctrinam & ordinationem retinuit, quam S. Anshario prædicante ab Apostolica se-

de suscepit, vere Catholicam, vere Apostolicam fuisse; quippe ab Apostolico viro fundata, cui petente Ludouico Pio Gregorius IV. Sedis apostolicę præful ante corpus & Confessionem S. Petri, publicam gentibus septentrionalibus euangelizandi auctoritatem tribuerat. Sed cum post annos paulo minus DCC eadem prouincię per Lutheri emissarios, quorum præcipuus apud nos fuit Ioannes Pomeranus, in partem sectamque peculiarem pertraherentur; & noui isti prædicatores, veteri fide & disciplina partim abrogata, partim interpolata, Ecclesias cathedrasque Episcoporum, qui vel exilio vel carcere multati decesserunt, inuaderent; & homines à se ipsis orti, nouo more, sine episcopali ordinatione collegas & successores sibi constituerent; dubium non est, quin Apostolicę successionis serie interrupta eadem Ecclesia ex Catholica & Apostolica in hæreticam Lutheranam conuersa fuerit: uti etiam Cisalbanda uestra, quam à Suiberto & VVilhado Gregorij II. & Hadriani I. Apostolicorum Præsulum auctoritate fundatam, eadem pestis postea afflavit, & subuertit.

Dixi Ecclesias nostras Septentrionales
Apostolicę doctrine propaginem ex Romana
na

na accepisse, quam Apostolicam fuisse, atque etiam nunc esse, nemo vnquam sanus dubitauit: quinimo vt omnium apostolicarum maxima & antiquissima, honoris prerogatiuam præcipuam semper obtinuit. Eius potentio- rem principalitatem statim post Apostolorum tempora agnouit Irengus. Eam statu felicem pronunciat Tertulianus, cui totam doctrinam Apostoli cum sanguine profuderunt; atque inde Africanis quoque ecclesijs suam auctoritatem præsto fuisse testatur; eo scilicet, quod doctrinam fidemque ex ea acceperit, ideoque vt matrem & magistram coluerit vniuersa Africa. Hanc Petri cathedram atque ecclesiam principalem; hanc ecclesiæ Catholicæ radicem & matricem agnoscit Cyprianus. In ea semper apostolicæ cathedræ principatum viguisse affirmat Augustinus. Vnde vniuersa antiquitas hanc Sedem Apostolicam proprio & absoluto nomine semper appellauit, & Episcopo ipsius Domni Apostolici titulum peculiarem tribuit. Ex ea vnitas sacerdotalis exorta est, teste Cypriano: quia Christus, vt sanctus ille martyr loquitur, super vnum Petrum ædificat ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oues suas; & vt vnitatem manifestaret, vnam cathedram cõstituit, & vnitatis eius

dem originem ab vno incipientem sua auctoritate disposuit. Et in pari consortio honoris & potestatis, præ ceteris Apostolis primatus Petro datur, vt vna Christi ecclesia, & cathedra vna monstretur.

Ob hunc primatum, siue potentiorem principalitatem Romanę sedis, necesse est ad eam omnem conuenire ecclesiam; hoc est, eos qui sunt vndique fideles, vt iam olim pronuntiauit Irenæus: ita vt catholicus censi nullo modo possit, qui eius ecclesię communionem non fruitur. Hanc Petri vnitatem qui non tenet, inquit Cyprianus, tenere se fidem credit? qui cathedram Petri, super quam est ecclesia fundamenta, deserit, in ecclesia se esse confidit? Nec quenquam latere potest historię ecclesiasticę paulo peritiorem, quam solícite olim Orientalium ecclesiarum episcopi de statu suo periclitantes, Romanę sedi fidem suam probare studuerint, eiusque exambierint communionem; vt ecclesias, vel saluas retinerent, vel amissas recuperarent. Hanc primam sedem ob eundem primatum nullius inferioris iudicio obnoxiam ceteræ omnes iudicem supremam in causis ecclesiasticis agnouerunt. ad eam à conciliorum vel collegarum sententijs prouocarunt; iniurijs pulsati eius poposcerunt auxilium,

quod Petrus & Athanasius Alexandrinæ, Meletius & Paulus Antiochenæ, Paulus & Ioannes Chrylostomus CPolitanæ ecclesie Patriarchæ efficac & opportunum experti sunt. E contra Dioscorum Alexandrinum ideo ab vniuerso Chalcedonensi concilio damnatum depositumque legimus, quod excommunicationis sententiam S. Leoni intentans, primam sedem iniuria contumeliaque affecisset. Hunc primatum Christianissimi quique Imperatores agnouerunt. Ideoque Theodosius maior Nestarij Patriarchæ CPni electionem, quamuis ab vniuersali concilio Constpno factam, à sede Romana confirmari voluit; eique formatam à Damaso PP. regulariter dirigi poposcit, vt testatur Bonifatius PP. I. Eodem modo iunior Theodosius cum Proclum ex Cyzicena ecclesia ad Constpnam transferri cuperet, prolatis Celestini PP. I. literis, quibus eam translationem pridem probarat, facile suo desiderio potitus est.

Sed cum tu nostro tempore Græcos Romanæ sedis primatu iure offendi existimes, mox Orientalis ecclesie mentem accuratius peruestigatam explicabo: vnum interim addam; supremam semper fuisse sedis Romanæ auctoritatem in conuocandis dirigendisque episcoporum concilijs, quibus vel ipsi Pon-

tifices per se, vel per legatos à latere missos vel per diœcesium primates, vicarios suos, præsidebant. cuiusmodi Vicariatu per Illyricum Thessalonicensem, per Gallias Arlatensem, per Hispaniam Tarraconensem & Bracarensem olim functos fuisse, indubitata antiquitatis testimonijs constat. Quali etiam postea per Germaniam Bonifatius Moguntinus, per septentrionem Anscharius, eiusque aliquandiu successores; per Angliam Cantuariensis, alibi alij ex veteri instituto ac priuilegio fungebantur. Nec minus absoluta fuit Episcopi Romani in Conciliorum decretis vel confirmandis vel reprobandis auctoritas; quod Constipni. I, Ephesini, & Chalcedonensis generalium conciliorum synodice ad Damasum, Cælestinum, & Leonem magnū perspicue docent. Hæc qui in tanta sacræ eruditionis luce vel negare, vel sophismatum tenebris obfuscare ausit, ei vel iudicium, vel pudorem omnem deperisse dixerim. Quamuis tu Hildebrandicis dictatis hæc accensere non verearis, & quasi noua fidei dogmata ad catholici nominis inuidiam exagites. Sed cum hac etiam parte à R. P. Ebermanno in Moguntinis disputationibus satis tibi neruose responsum sciam, hoc interim Catone contenti erimus.

Hęc, quam exposui, rationum summa est, cur Romanam Ecclesiam pro Vna illa, Sancta, Catholica, & Apostolica agnouerim, quam fidei symbolo profiteamur; & cur eius gremio atque communioni tuto me commiserim. Vnde vice versa omnes extra eam congregationes, quocunque demum reformationis nomine gloriantur, aut quacunque puritatis specie sibi blandiantur, vt hæreticorum latibula detestor: eaque vt nullum nunc cum catholica ecclesia in terris militante, ita neq; in posterum cum triumphante in cęlorum regno partem habitura certissime credo.

Verum enim uero illud vehementer miror, quod cum hoc ad ecclesiam Catholicam accessu omnibus eius per vniuersum orbem membris me coniunxerim, tu contra ab iisdem me separatum existimes: eaque in re quam rationem sequaris, me non satis perspicere ingenue fateor. Nisi quod tu ecclesiam ex diuersis sectarum factionibus ita vnum in corpus conglutinatum existimas, vt quamuis omnes catholicę e diametro aduersentur, inter se tamen occulto aliquo symbolo aut sympathia arcana, ipso scilicet catholicę veritatis odio, ita sint colligatę, vt qui vnā neget, omnes neget. Sed cum pu-

rus putus Lutheranismus, tua quidem opinione, angustissimis limitibus contineatur, vna scilicet & altera Saxonie nostrae praefectura, quotam quæso ille orbis partem occupat, vt cum Catholicorum regionibus, Italia, Gallia, Hispania, Polonia, Germanie & Belgij parte maxima, tum vero cum America, India Orientali, & latissimis Africæ regnis, denique cum Græcia, & Oriente, quarum maxima pars in catholica communione etiam hodie persistit, comparari queat?

Neque vero cum Lutheranismus caritatem & tolerantiam Christianam simul eiuravi, vt tu suspicari videris; eo quod cum sectæ omnes mutuo se scabant ferantq; inuicem, soli catholici ceteros omnes diuersa sentientes anathemate defigant. Non ego Augustanam confessionem hic tibi opponam, vbi fere omnium articulorum epiphonema est: Et damnamus secus sentientes: hoc dicam; cum nulla sit communicatio lucis cum tenebris, Christi cum Belial; cur veritatem catholicam amplexus hæreticorum oppositionibus contra vniuersalia, hoc est, ab omnibus, semper, & vbique credita dogmata, anathema dicere verear? Paulus fidem Galatis semel traditam non alio munimento securam præstari posse existi-

mabat , quam vt aliter docentibus anathe-
ma intentaret ; idque non solum quibus-
que de vulgo præconibus , sed etiam Apo-
stolis & Angelis ipsis . Ecclesia hortus ille
est conclusus , ex Canticis , ad quem hæresi
aditus non patet . hæc vinea euangelica ,
quam Dominus ab operarijs probe excul-
tam , plantisque fructiferis confitam , ad
fures ferasque siluestres arcendas sepe cir-
cumdedit . Et tu miraris , si maceriem illam
sartam tectam conseruare omni ope stu-
deat , si dirui perfodique prohibeat is , quem
vineæ suæ Dominus suprema cum auctori-
tate preposuit ? Profecto vt erroris in se , ita
iniquitatis in nos rei sunt , qui cum termi-
nos a Patribus constitutos pro libitu mo-
uere , limites confundere , fines exarare ,
siluam non suam cedere , in alienam mes-
sem falcem immittere , peruerso & pertina-
ci animo palam audeant ; vim sibi & iniu-
riam fieri queruntur , si alieno prohibean-
tur , si iuris violati postulentur .

Sed tu intra symboli articulos catholica
veritatis terminos stare existimas . que illo
expresse definita non sunt , nullam certam
credendi legem , sed promiscuam habere
sentiendi licentiam ; que nouis ecclesie
definitionibus constringi coarctarique non
debeat . Sed minime nouum hoc aut inse-

lens effugium. Nestorius cum temeritate veritatis catholice accusaretur, fidei symbolum obtendebat, quod *συνόλιον* vocem non agnosceret; illud se profiteri aiebat. Sed Cyrillus id satis esse negat. nam etsi symbolum voce tenus profiteri videretur, non tamen recte illud ipsum intelligere, neque sincere, sed peruerse & preposterè interpretari. Ideoque necessum esse ut ea omnia scriptis execraretur, & anathematizaret, & publice abiuraret, quæ scelestæ, & profane hætenus ipse senserat, aliosque docuerat: eumque in finem duodecim anathematismos eidem præscribit, quibus errorem suum execraretur. Hisce anathematismis Cyrilli non solum Nestorius alios XII è diametro pugnantès opposuit; sed Ioannes Antiochenus cum assèctis eisdem ut hæretica impietate refertos damnauit. Theodoretus quoque & suo & Orientalium episcoporum nomine, contradictionibus totidem impugnavit. Stetit tamen immobilis catholica veritas, & Cyrilli anathematismos eidem stabiliendæ scriptos, vniuersa Dei Ecclesia approbavit, utcunque principio noui durique multis viderentur. Hoc vnum namq; ut Vincentius Liriaensis iam olim dixit, omni industria semper studuit Ecclesia catholica, ut vetera fideliter

sapienterque, si qua sunt illa antiquitus informata & inchoata accuret & poliat; si qua iam expressa & enucleata, consolidet & firmet; si qua iam confirmata & definita, custodiat. Imitatur enim animarum religio rationem corporum; quæ licet annorum processu numeros suos euoluant & explicent, eadem tamen quæ erant permanent. Easdem profectuum leges Christianæ religionis doctrina sequitur, ut annis scilicet consolidetur, dilatetur tempore, sublimetur ætate; incorrupta tamen illibataque permaneat. cum nihil propterea in dogmatibus permutationis admittat; nulla proprietatis dispendia, nullam sustineat definitionis varietatem. Fas est enim ut prisca illa cælestis philosophiæ dogmata processu temporis excurentur, limite ntur, poliantur; sed nefas est ut commutentur, nefas ut detruncentur, ut mutilentur. Accipiant licet euidenciam, lucem, distinctionem; sed retineant necesse est plenitudinem, integritatem, proprietatem. Nullius ergo nouitatis insimulanda est Ecclesia, sedula & cauta depositorum apud se dogmatum custos, si subinde hereticorum nouitatibus excitata, conciliorum nouis strictioribusque decretis veterem fidem asserere, & à corruptelis vindicare enisa fuerit, etiam sub

anathematis denuntiatione . Quo illud tantum perfecit, vt quod antea simpliciter credebatur , postea crederetur diligentius : quod antea lentius prædicabatur , hoc idem postea instantius prædicaretur : & quod ipsa prius à maioribus sola traditione acceperat , hoc deinde posteris etiam per scripturæ chirographum consignaret . Neque vero hereticorum hic curanda est oblocutio , neque eorum in gratiam vel apex vnus de rectis fidei decretis demendus vel mutandus . Nam si semel admissa fuerit hæc licentia, quis non videt, quantum excindendæ atque abolendæ religionis periculum consequatur ? Abdicata enim qualibet parte catholici dogmatis , aliæ quoque atque item aliæ partes iam quasi ex more & licito abdicabuntur ; ita vt nihil posthac apud ecclesiam relinquatur intactum , nihil illibatum , nihil integrum . Hæc auctoris tibi notissimi sensu verbisque paulo prolixius exposui , quia plane ad rem nostram faciunt . Nolles enim Lutheranis omnem pro libitu sentiendi licentiam strictis illis concilij Tridentini decretis ademptam , in multis fidei dogmatibus , quæ cum eorum confessione vel hypotyposi non congruunt . Sed idem reliqui omnes sectarij conquerentur.

Omnibus ergo ex equo gratificandum erat?
siccine vero sacrum illud fidei depositum
integrum illæsumque posteris seruaretur?

Sane nullam maiorem Tridentinis pa-
tribus curam fuisse scio, quam vt omnia
ipforum decreta ad primitiuę antiquitatis
sententiam exactissime conformarentur.
quod quamuis contra Veneti sannionis
& Spalatensis apostatę opinionem egre
crediturum sciam, crederes tamen, si Gu-
lielmi Sirleti, tunc Vaticanę bibliotechę
pręfecti, epistolarum volumina mecum hic
inspexisses; quibus ille singulis fere septi-
manis ad Marcellum Ceruinum, Seripan-
dum, aliosque concilij præsides Cardinales
prolixè perscribebat, quæcumque de sin-
gulis fidei capitibus ex SS. Patrum, præ-
sertim Gręcorum operibus, tunc maximam
partem ineditis, diurno nocturnoque stu-
dio colligere poterat: eaque opera præ-
cipue purpurę dignitatem meruit. Et sane
præclara est, & in publicum proferri ope-
ræ pretium foret: appareret enim omnibus
perspicue, quam diuersos totoque cælo di-
stantes polos spectarint Augustanę confes-
sionis Concordiæque auctores, atque ex-
aduerso Tridentini patres auitę fidei de-
fensores. Nanque hic, solam cælestis veri-
tatis cynosuram respiciens,

— — — *semper sublimis ; at illum
Sub pedibus nox atra videt , manesque pro-
fundi .*

Sane qui tuas aduersus catholicam fidem disputationes recte expendunt , eandem plane litem ecclesiae te mouere facile perspiciunt , qua Pyrrhonij dogmaticos olim exercuerunt . Nam sceptici , vt acatelepsiam & epochen suam tuerentur , etiam certissima sapiētum decreta vocabant in dubium , adeoque omnia indefinita & incomprehensibilia pronutiabant . neque enim magis hoc , quam illud esse ; & omni rationi rationem æqualem opponi posse existimabant . Eodem modo cum sacra antiquitate agis . nulla tam clara & certa sunt SS. Patrum dogmata , nulla tam sancta conciliorum decreta , quæ non conuellantur ratiunculis , vel ex dubio aliquo , vel male intellecto , aut perperam explicato loco deductis . Ita nunc omnis veterum theologia mera tibi sceptsis est ; adeoque largiter peccasse putas ecclesiam , quæ accepta à Patribus dogmata , ab hereticorum peruicacia anathematis denuntiatione vindicanda censuerit ; in quibus scilicet leuia & exigui momenti permulta tibi videntur , quæ vtrum credas , aut non credas , vel quo pacto credas , parum intersit .

In his primo loco ponis Purgatorium, cuius non solum res, sed & nomen ipsum nostros homines vehementer offendit; ideoque non minores ob sublatum purgatorium Luthero gratias se debere existimant, quam Lucretius Epicuro suo,

— qui cum vita iaceret

In terris oppressa graui sub relligione,

• Primum Graius homo mortales tollere contra

Est oculos ausus, primusque obsistere contra.

Docuitque suos asseclas,

• Vt metus ille foras praeceps Acherontis agendus

Funditus, humanam qui vitam turbat ab imo.

Sed vtcunque illis explodendum videatur hoc dogma, certum est, antiquissimum & vniuersale semper fuisse in primitiua ecclesia; ideoque non sine ratione concilium anathemate id stabiliendum duxit: cum triplici ex capite veritas eius asseratur. Primo ex sacris literis, Matth. 5. vbi carceris nomine appellatur, in quo satisfiat vsque ad nouissimum quadrantem: tum prima ad Corinthios 3. vbi quosdam ita saluos futuros scribit Apostolus, quasi per ignem. Nititur deinde auctoritate praecipuorum doctorum ecclesiae tam graecae, quam latinae, qui praedicta loca scripturae vnanimi consensu de purgatorio sunt ininterpretati. In Graecis agmen ducunt S. Basilius,

ad caput 9. Isaia hac de re prolixè agens; & libro de Spiritu sancto ad Amphilo-
 chium cap. 15. Gregorius Nazianzenus
 & Nyssenus in diuersis orationibus. Basi-
 lius Seleuc. orat. 4. de Dauide. Isidorus
 Pelus. lib. 5. epist. 350. & Ioannes Chryso-
 stomus tom. 6. sermone pro defunctis, ho-
 mil. 21. in Acta, & homil. 3. in epist. ad
 Philippenses: quæ loca Io. Mattheus Caryo-
 philus Iconiensis antistes Zaccharia Ger-
 gani græculi nugis erudite opponit. Cum
 doctoribus græcis paria faciunt latini. S.
 Ambrosius in locum Apostoli 1. Cor. 3. &
 Hieronymus in 4. caput Amos. Augustini
 autem loca omnia vel obiter indicare pro-
 lixum foret: cum neminem antiquorum
 plura, vel clariora hac de re scripsisse con-
 stet, vt vnus instar omnium esse possit. Ter-
 tia ratio est analogia fidei, & sensus perpe-
 tuus vniuersæ ecclesiæ in precibus & obla-
 tionibus incruenti sacrificij pro defunctis
 offerendis; quod & ipse aliquoties te affir-
 mantem audiui. hæc autem vana & irrita
 essent, nisi animas tali in statu & loco com-
 morari credidisset antiquitas, vbi Ecclesiæ
 suffragijs subleuari possent. Tum etiam in
 veteris pœnitentiæ disciplina idem eccle-
 siæ sensus elucet, quæ vindictam peccati
 ne ijs quidem, qui in extremo vitæ disci-

mine reconciliabantur, indulgentiam cē-
sunt; sed sanitati restitutos Deo & fidelium
societati pœnitentię squallore satisfacere
voluit. Ab hac igitur perpetua vniuersæ
antiquitatis sententia cur nunc demum
ecclesia recedat? vel hæreticorum proter-
uiæ proculcandum relinquat dogma om-
nium doctorum auctoritate stabilitum?
Concilium veritatem catholicam caute &
prudenter decreto suo contra fidei subuer-
sores asseruit; simulque malas artes eorum
qui ex pietate quæstum faciunt, & populi
simplicitati illudunt, proscripsit: ita vt
quid ab homine Christiano veritatis ac pie-
tatis amante, tam in ipso dogmate, quam
Concilij decreto desiderari possit, non vi-
deam; modo nouitatis & partium studio
animus non præpediatur.

Eadem leuitate anathema infligi putas
ijs, qui septem Sacramenta non confiten-
tur. Sed dic sodes, cur ecclesia catholica
non damnet eos, qui duobus solis vtrum-
que retentis, cetera quinque vel expun-
gunt, vel sacramentorum nomine indigna
existimant? Tu negare non potes, Latinos
pariter & Græcos septenarium numerum
agnouisse à quinque retro sæculis. Vnde
autem hanc sententiam vtrique ecclesię
subortam existimas eo tempore quo Græ-

corum schisma aduersus Latinos maxime feruebat? Quis eos nullas non dissidiorum causas aucupantes hac in parte Latinis tum coniunxit? Vnde hanc vtriusq; ecclesiæ obseruationem non nisi ex primitiua & apostolica traditione acceptam, & perpetuo vsu ad nostra vsque ad tempora deriuatam esse necessario sequitur. Neque opus est, vt prolixius agam post eruditissimum laudatissimumque opus Petri Arcudij Lutetie editum, quo consensus Græcæ ecclesiæ cum Latina tam solide ostenditur, vt nemo hætenus, quod sciam, contra hiscere ausus fuerit. Si ergo angelo de cælis, nouum quid præter semel ab apostolis tradita prædicanti, anathema intentet ipse Paulus; cur nos tam profane in ecclesiæ sacramenta grassâtes anathemati subijcere dubitemus? Præcipua hæc diuinæ gratiæ instrumenta, vniuersa Dei ecclesia semper agnouit, semper exercuit; & nunc demum post quatuordecim sæculorû vsu ea nouatoribus tollere & proculcare impune licebit? Nam vt firmissimum illum etiam nostro seculo vtriusque ecclesiæ consensum taceam, sane Confirmationis, Pœnitentiæ, Ordinis, ceteraque sacramenta tam perspicue & constanter proxima apostolorum temporibus ecclesia credidit & exercuit, vt nostro de-

mum

num seculo sine manifesto impietatis crimine abrogari, negari, & violari non poterint. Mihi controuersias post tot eruditos theologos retexere, animus non est: id breuiter ostendam, nullo modo me reprehendendum, quod antiquitatis sententiam perpetuam nouis dogmatibus prætulerim.

Confirmationis sacramentum ab Apostolis traditum omnis antiquitas semper & ubique tenuit: contra Nouatiani, id negantes & negligentes, omnium calculo sine vlla controuersia & exceptione, nouatores & hæretici habiti. Quæro ego, si tum receptissimum per omnem ecclesiam sacramentum fuit, cur nunc vt figmentum nullo veritatis fundamento nixum expungitur? Et si Nouatiani id explodentes olim omnium calculo fuerunt hæretici, quomodo Lutherus, Calvinus, cæterique sectarum patroni nunc eundem errorem errantes, ab hæresi immunes? Ad hæc, si olim ecclesia vniuersa Nouatianos iure damnauit ob violatum, aut neglectum hoc sacramentum, ideoque non nisi Chrismate confirmatos ad communionem eos recipi voluit; cur hodie temerariæ leuitatis notam meretur, si nouatores idem sacramentum exhibilantes anathe-

mate defigat? Proinde miror qui nam tu
contra Moguntinos *S.* 108. ferreae frontis
hominem pronunciare audeas, qui dixe-
rit; siue ex scriptura, siue ex consensu an-
tiquitatis demonstrari posse, sacramentum
Confirmationis, quali nunc ecclesia Ca-
tholica utitur, à Christo institutum esse.
Ego vero non sine manifesta impietate in-
dubium vocari existimo, quin Apostoli,
quod ipsi fecerunt, quodque vniuersae ec-
clesiae faciendum tradiderunt, à Christo
magistro acceperint. Cum ergo vniuersa
ecclesia inde à principio confirmationis sa-
cramentum ab Apostolorum instituto se-
accepisse, & eorundem exemplo exercuisse
fateatur; indubie sequitur, confirmationem
illam à Christo per Apostolos institutam,
non postea subintroducendam fuisse. Ab ip-
sis autem Apostolis ecclesiae traditum
fuisse evidentissime patet. Etenim Cle-
mens Alexandrinus libro, *Quis diues sal-
uandus*, apud Eusebium *hist. eccl. lib. 6.
cap. 35.* & ipse liber Clementis sub falso
Origenis nomine non ita pridem à Gisle-
rio editus, iuuenem quendam à Ioanne
euangelista episcopo cuidam Asiatico cõ-
mendatum commemorat; cui baptisate
illuminato episcopus signaculum Domini,
vt perfectam tutelam, contulit. Quo loco

baptismum & chrisma, vt diuersa sacramenta à Clemente poni, ex simili loco Stromatum lib. 2. certissimo apparet. Hinc Clementis discipulus Origenes ad Rom. 6. baptismum & chrisma conferri scribit, secundum typum ecclesie traditum: & Cornelius PP. apud Eusebium lib. 6. cap. 35. Notatum, cum in morbo baptizatus esset, postea consecutum negat, cum cætera, quæ baptismum sequuntur, κατὰ τὸν τῆς ἐκκλησίας κανόνα hoc est, iuxta ecclesie canonem, tum episcopalem obsignationem. Dic queso, à quo typum, vel canonem illum, seu regulam ecclesie traditam putas, nisi ab ipsis Apostolis? Sane Cyprianus Carthagenensis Episcopus in Africa, eodem tempore ab apostolis deducit, quod baptizati ecclesiarum præpositis confirmandi offerebantur: vt per nostram, inquit, ordinationem & manus impositionem, Spiritum sanctum consequantur, & signaculo Domini consummentur. Cypriani mente & verbis loquitur Augustinus lib. 15. de Trinitate cap. 26. Nemo discipulorum dabat Spiritum sanctum; orabant quippè, vt in eos veniret; quibus manus imponebant; non ipsi eum dabant: quem morem in suis præpositis etiam nunc seruat ecclesia. Nec minus perspicue S. Hieronymus dialogo

contra Luciferianum, cap. 4. Quod si hoc loco quæris, inquit, quare in ecclesia baptizatus, nisi per manus episcopi non accipiat Spiritum sanctum? disce, hanc observationem ex ea auctoritate descendere, quod post ascensum Domini, Spiritus sanctus ad Apostolos descendit. Cui deinde locum ex Actorum cap. 8. subiungit: quo etiam Inocentius I. celebri illa epistola ad Decentium Eugubinum utitur, ut recens baptizatorum obsignationem solis episcopis permissam doceat. Numquid tot talesque viri ferreæ tibi frontis videntur?

Sed quod tu frustra apostolicam illam & miraculosam manuum impositionem allegari existimas ad hodiernam, ut ais, Pontificiam confirmationem, eo non minus iniurius es in secula primitiua, & omnes quos laudavi Ecclesiæ doctores, quam in hodiernam Romanam ecclesiam: cum iam illo tempore visibilis ista & miraculosa donorum effusio cessauerit. Ideoque vnus Augustinus reliquorum nomine tibi respondeat, tract. 6. in epist. S. Ioannis: Nunquid modo, quibus imponitur manus, ut accipiant Spiritum sanctum, hoc expectatur, ut linguis loquantur? aut quando imposuimus manum istis infantibus, at-

tendit vnusquisque vestrum, vtrum linguis loquantur? & cum videret eos linguis non loqui, ita peruerso corde aliquis vestrum fuit, vt diceret, non acceperunt Spiritum sanctum? Vides hanc peruersi cordis assertionem à S. Augustino iam olim explosam, cuius tempore miracula illa non minus, quam nunc cessarant. Neque tamen confirmationis sacramentum ideo de ecclesia tollendum censuit, quod nouatores postea fecerunt.

Eo autem rerum catholicarum plane te imperitum ostendis, quod nullam prorsus manus impositionem in hodiernæ confirmationis sacramento adhiberi affirmare non verearis. Ecclesia catholica nihil ab antiquo ritu mutauit. qualem S. Gregorij Magni sacramentorum libet iam olim descripsit, eundem Pontificale Romanum totidem verbis nunc retinet; scilicet, vbi confirmandi ad episcopum perducti coram eo in genua procumbunt, ibi leuata manu sua super capita omnium dicit: Omnipotens sempiterne Deus, &c. emitte in eos septiformem Spiritum tuum sanctum, &c. Eandemque orationem Ambrosius lib. 3. de Sacramentis cap. 2. iam suo tempore in confirmatione adhiberi solitam docet. Vnde manifestissime apparet,

quam tu frustra inter veterem, & hodiernam confirmationem, tum etiam inter diuersarum Ecclesiarum ritus discrimen fingas, quæ viris doctis in ecclesiastica antiquitate probe versatis non nisi commiserationem exprimunt.

Sed cum omnia persequi, neque huius loci, neque mei sit instituti, addo quod in hac questione præcipuum & palmarium est. Tu confirmationem meram cæremoniam, eamque liberam & indifferentem, baptismo olim coniunctam fuisse affirmas, e contra veteres omnes sacramentum hoc à baptismo diuersum existimant, & sacramenti nomine passim appellant. Atque ita longo temporum decursu, vusque perpetuo, à maioribus accepit, atque hodie etiam credit non solum Latina, sed & Græca ecclesia. Tu, vbi commodum fuerit, tuæ opinionis argumenta ex antiquitate propones: ego interim pro mea, hoc est catholica sententia, aliquot indubitata veterum testimonia afferam, quæ nullis officijs offuscari possunt. Tertullianus diabolum Christo etiam de sacramentis æmulatum scribit, præscript. cap. 40. quo loco præter Baptismum, & Eucharistiam, Pœnitentiam quoque & obsignationem chrismatibus; item ordinem, & matrimonium diser-

rissime sacramentorum Christi nomine ac numero complectitur; vt & lib. 1. aduersus Marcionem, cap. 14. præcipue autem lib. 1. aduers. Praxeam cap. 5. vñtionis sacramentum diserte appellat. Cum magistro sentit & loquitur Cyprianus epist. 72. vbi hereticorum rebaptisimum propugnans ait, parum esse ijs manus imponi, ad accipiendum Spiritum sanctum; sed tunc demum plene sanctificari, si sacramento vtroque nascantur. Sic episcopi concilij Africani apud eundem Cyprianum epist. 70. constituunt; De errore & prauitate venientibus dandam per omnia diuinæ gratiæ sacramenta, vnitatis & fidei veritatem. Quibus locis confirmationis sacramentum expresse non solum à baptismo distinguitur, sed eidem opponitur. S. Augustini loca multa & clarissima habentur de eodem sacramento chrismatis, ex quibus perspicue patet eum non cæremoniam indifferentem, vt tu ais, sed verum & peculiare sacramentum confirmationem existimasse quæ libro secundo contra Petilianum, comment. in psalm. 26. & tractatu in epistolam Ioannis 3. & 6. videri possunt. His duos addam antiquissimos grauissimosque scriptores, Cyrillum Hierosolymitanum, & S. Ambrosium. vterque ecclesiæ sacra-

menta initiandis necessaria explicans, peculiari sermone de baptismo, & alio peculiari de spirituali signaculo, quo post fontem confertur perfectio, vt de diuersis Sacramentis agit: vt ex illius catechesi mystagogica. 2. & 3. huius sacramentorum libro 3. apparet. Neque enim pura cæremonia, & baptismi appendicula, vt tu vis, specialem catechesin merebatur.

Præterea si confirmationis sacramentum hæreticis ad ecclesiam reuersis Spiritus sancti gratiam confert, quam ex baptismo mere formali extra ecclesiam, quippe obicem diuinæ gratiæ ponentes, accipere non potuerant; mera illa secundum te cæremonia efficacior erit, potiorque ad salutem, ipso sacramento baptismi; atque ita sacramenti defectus non validiori sacramento, sed nudæ cæremoniæ accessu emendabitur: quod quam sit absurdum, & quam omni doctrinæ & disciplinæ ecclesiasticæ contrarium, quis non videt? Omitto Africanam, & Cappadociæ, vicinasque ecclesias; quæ, vt dixi, non solo confirmationis sacramento, verum iteratione baptismi prioris vitium corrigendum pertendebant: sed catholicam reliqui totius orbis sententiam à consilijs Patribusque expositam

propono. Cyprianus partem catholicam
tuo argumento sic premit, epist. 76. Qui
hæreticis siue schismaticis patrocinantur,
respondeant nobis, habeantne Spiritum
sanctum hæretici, an non habeant? Si ha-
beant, cur illic baptizatis, quando ad nos
veniunt, manus imponitur ad accipien-
dum Spiritum sanctum? sed quia non ha-
bent, ideo apud nos manus imponitur,
vt hic accipiant. Hinc can. 7. Laodicens,
Nouatianòs eiurata hæresi catholicè in-
structos sancto chrismate inungi, & sic ad
ad sancti myst erij communionem admitti
constituit. Sic Basilius magnus celebri illa
epistola canonica ad Ampilochium, pro-
bans Laodicensi concilij sententiam contra
Cappadoces, de Nouatianis conuersis sta-
tuendum ait, vt qui ab ipsorum baptismo
accedunt ad ecclesiam, vngantur à fide-
libus. Eamque Laodicensæ Synodi, & Bas-
lij sententiam confirmavit paulo post Con-
cilium Constantinopolitanum 1. canone 7.
quo etiam obsignandi & vngendi formula
Græcis hodie vsitata præscribitur. Neque
aliter canonem illum intellexerunt expli-
caruntque Romanæ Ecclesiæ præfules con-
cilio illi suppres. Siricius ad Himerium
Tarrac. Arianòs, inquit, nos cum Noua-
tians, alijsque hæreticis, sicut est in Syn-

modo constitutum, per inuocationem septiformis Spiritus episcopalis manus impositione, catholicorum conuentui sociamus; quod etiam totus oriens occidentisque custodit. Similia habet Innocentius I. epist. 2. Sed omnium clarissime Leo Magnus loquitur epist. 85. Qui baptismum ab hæreticis acceperunt, sola inuocatione Spiritus sancti per impositionem manuum confirmandi sunt; quia formam tantum baptismi sine sanctificationis virtute sumpserunt. Hæc de confirmationis sacramento intelligenda quis dubitet? quo etiam nunc ecclesia catholica ab hæresi venientes veteri more suscipit. Veteri, inquam, more, idque non nisi per manum episcopi. Nam ut epilogus concilij Romani habet tom. 1. Conc. Colon. pagin. 255. iam ante dictos Pontifices Siluester Papa constituerat, ut presbyterum Arianum nemo susciperet, nisi episcopus eiusdem loci eum reconciliaret, & sacrosancto chrismate per episcopalis manus impositionem sancti Spiritus gratia, quæ ab hæreticis dari non potest, confirmaret. Concilio Romano accedunt Gallicana. Arausicanæ Synodo can. 1. hæreticos in mortis discrimine positos, si catholici esse desiderant, si desit episcopus, à presbyteris cum chrismate & benedictio-

ne consignari placuit. Sic concilium Epao-
nense can. 16. Presbyteros, inquit, propter
salutem animarum desperatis & decum-
bentibus hæreticis, si conuersionem subi-
tam petant, chrismate permittimus sub-
uenire; quod omnes conuersuri, si sani
sunt, ab episcopo nouerint expetendum.
Vides confirmationis sacramentum pres-
byteris, tantum in articulo necessitatis,
propter salutem animarum ab episcopis
olim permissum fuisse. Nam extra urgen-
tissimam necessitatem, per impositionem
manus fidelibus baptizatis, vel conuer-
sis ex hæresi, Spiritum sanctum tradere epi-
scopis tantum licet, vt habet concilium
Hispal. 2. can. 7. Idemque supra Cypriani
& Augustini testimonio probatum est. Et tu
post apostolorum exempla, post vniuersa-
lem totius primitiue ecclesie doctrinam
& praxin, sacramentum, quo illa animarum
salutem conferri censuit, in cæremoniam
arbitrariam & indifferentem, sine iusta
ecclesie censura mutari posse existimas?

Hæc de Confirmatione sacramentorum
numero asserenda paulo prolixius scripsi,
vt videas quam bene ex antiquitate, sine
ferreæ frontis aut plumbei cordis nota, se-
tueatur catholica ecclesia, etiam vbi tu
pessima causa eam niti existimas.

Multo igitur facilius reliquis sacramenti nomen vendicatur, quorum quædam ita sunt perspicua, vt ipsi sectæ vestræ auctores in sacramentorum numero ea habuerint. Quod de penitentia fecisse constat Melancthonem apologiæ confessionis Augustanæ cap. 13. & ipsum Lutherum contra triginta duos Louaniensium articulos; tum vero catechismus minor, qui puerulis apud nos ediscendus proponitur, idem testatur: vbi inter articulum de baptismo & Eucharistia, caput de clauium potestate interiectum fuit. Si ergo penitentia vere est sacramentum, habens mandatum Dei & promissionem gratiæ, vt Apologia dicto loco ait, eandemque ob causam Lutheruseam sacramentum libenter confitetur; peccant sane eius asseclæ, qui ecclesiam catholicam eo nomine fugillant, quod non confitentes anathemate feriat.

Matrimonium quoque tacito quodam consensu Lutherani in sacramentorum numero habent, dum perpetuo sacrum coniugij statum appellant. Et cur sacramentum post Paulum Apostolum credere & vocare dubitet Ecclesia? Sane omnium temporum Patres & Doctores frequentissime ita appellant, quod vnius Augustini locis fere innumeris ostendi potest.

præsertim ex libro de bono coniugali; ut Tertullianum lib. contra Marcionem c. 18. aliquoties sacramenti nomen matrimonio tribuentem, aliosque taceam.

De sacramento Ordinis sectarum auctores Lutherus, Melanchthon, & Calvinus itidem discrepant. Ille enim cum sectatoribus Illyrico & Chemnitio, sacramentum esse mordicus negat; duo autem posteriores in sacramentorum numero habendum ostendunt. Ea scilicet vis est catholicæ veritatis, ut aduersariorum oculos quamuis nitentes penetret, suaque luce percellat. Nam ab ipsis Apostolis institutam, passimque vsitatam, ut plurima sacre scripturæ loca testantur, vniuersa Dei ecclesia suscepit, & pro vero atque indubitato sacramento semper habuit Ordinationem, quæ fit per orationes, & manus impositionem ab episcopis, quos in apostolorum locum successisse constat. Augustinus suo tempore neminem dubitasse affirmat, quin Ordo æquè sacramentum esset atque baptismus, dum ait libro 2. contra Parmenianum cap. 19. Ipsi explicent, quomodo sacramentum baptizati non possit amitti, & sacramentum ordinati possit amitti. Si enim vtrunque sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amitti-

ur, & illud amittitur? neutri sacramento iniuria facienda est. Sol mero meridie clarior non est hoc Augustini testimonio, cui nullæ hæreticorum strophæ tenebras unquam offundent. Sic Leo magnus epist. 81. magna deuotione curandum monet, ne tantæ benedictionis sacramentum negligenter videatur impletum. Idem epist. 87. contra digamorum ordinationes inuehens; Quis ergo, inquit, dissimulare audeat, quod in tanti sacramenti perpetratur iniuriam? His accedit S. Hieronymus, Vigilantium eiusque affeclas exagitans his verbis: Nisi prægnantes clericorum viderint vxores, Christi sacramenta non tribuunt. hoc est, vt eadem epistola loquitur, Christi ministerio arbitrantur indignos. Vnde eum ordinationem sacramenti nomine intellere dubium nullum est. Adderem S. Gregorij magni locum, omnium hac de re clarissimum, in 4. Regum cap. 5. nisi ille ob tenebras eius tempore ecclesiæ iam offundi captas, vt vos quidem dicitis, intestabilis vobis haberetur, qui vix primam & purissimam auditis antiquitatem. Certo credo me tam præclaris auctoribus nixum multo rectius Ordinis sacramentum cum catholica ecclesia admittere; quam tu cum Luthero eiusque affeclis, omnis antiquita-

tis hostibus, idem neges,

De extrema vnctione habemus Iacobi apostoli præceptum: habemus doctrinam & vsum perpetuum veteris ecclesiæ; quam S. Ansharius Septentrionis apostolus, cum catholica fide nostris quoque prouincijs intulit, vt ex eius vita Colonie nuper edita constat. Tu veniam dabis, si antiquitati fidem potius quam tibi tanta in re tribuam, & de sacramentorum numero ecclesiæ iudicium tuo præferam.

Tertio dicam impingis Ecclesiæ Romanæ, quod Ioannis & Christi baptismum confundentes anathemate defigat. Sed quid peccauit Concilium Tridentinum, si fidei depositum fideliter custodit, & catholicum, hoc est, vetus & vniuersale omnium sæculorum, omniunque Ecclesiæ doctorum dogma, disertissimis sacra scripturæ verbis innixum, à nouatorum peruerfione vindicat? Quisquis Concilium eo nomine sugillare non veretur, idem sibi dictum putet à S. Hieronymo, quod Luciferiano eundem errorem erranti iam olim respondit: Ita tu peruersè religiosus, dum serui baptismi plusquam habuit tribus, dominicum destruis; cui nihil amplius relinquis. Nec minus grauiter se ab Augustino, quam Petilianum, obiurgari ex.

istimet, vbi ait: Baptismus Ioannis ad baptismum Christi non pertinet, nec eius pars vlla vel gradus est; alioquin aut tunc iterabatur aqua baptismi Christi, aut si baptismus Christi tunc per duas aquas perficiebatur, minus perfectus est modo, quia non datur illa, quæ per Ioannem dabatur, quodlibet autem horum impium ac sacrilegum est opinari. Quid igitur cum vniuersa Dei Ecclesia damnare formidem, eiusmodi dogma, quod ad impiam & sacrilegam opinionem viam sternit? Nec ignoro quam operose alibi contendas ostendere, quæstionem hanc otiosam & ambiguam esse, ideoque neutram in partem debuisse determinari à Concilio. At si otiosa, cur Calvinus, Melanchthon, alijque reformatores alteram partem contra SS. Patres & Ecclesiam catholicam post Luciferianos & Donatistas resuscitarunt, & tam pertinaciter nunc etiam vrgent? Illud vehementer miratus sum, quod sententiæ tuæ patronum ipsum Augustinum alibi producere non verearis, quo nemo acrius catholicum dogma aduersus sui temporis hæreses propugnauit; vt solus Tridentinæ definitioni tuendæ abunde sufficiat. Sed mihi professionis meæ rationem reddere propositum est, vt non temere me antiquitatem

tem

tem contra nouitates, vniuersitatem contra priuatas opiniones secutum ostendam; non vt contentionis ferram cum quoquam reciprocam.

Cæterum hisce tanquam leuioribus, & vtcumque ferendis multo iam grauiora & plane intoleranda subiungis: quæ non solum aures Batauas siue Saxonicas, sed etiam Græcas offendant. Ea sunt, Primatus supra reliquam omnem Ecclesiam Pontifici Romano iure diuino assertus; adeoque infallibilis Spiritus sancti assistentia eidem, vt toti familiæ Christi præfectio, & ecclesiæ sub Christo Domino capiti supremo, in rebus fidei totius Ecclesiæ consilio ac nomine definiendis, attributa. cui adiungis mutilationem Eucharistiæ, siue communionem sub vna specie, & missam sine communicantibus; quam Lutherus angularem vocat, ipsique diabolo adeo absurdam & impiam visam asserit, vt nocturno congressu validissime eam oppugnarit, & abrogandam esse Lutheri planissime persuaserit. neq; alia solemnis Liturgiæ vna cum priuata tollendæ ratio illi fuit. Quocirca quid eiusmodi magistri auspicijs atque auctoritate Lutherani & Calviniani reijciant, non magnopere mihi curadum existimo: dummodo id cum primitiue ecclesiæ vniuersali

sensu & praxi conueniat; quod in hisce, non minus quam præcedentibus articulis liquido ostendi potest.

Nam Romanæ ecclesiæ primatum Græci ante Imperij diuisionem, & postea florente Orientis Imperio, diu ante schisma & sectam inde Turcicam seruitutem, agnouerunt. Irenæus Græcus scriptor potentior illam principalitatem Ecclesiæ Romanæ, ad quam, ait, necesse est omnem conuenire ecclesiam, hoc est, eos qui sunt undique fideles, non ab humano priuilegio, sed à fundatione & traditione Apostolica accersit. Nicæni Patres cum ad Romani episcopi exemplum Patriarchalibus ecclesijs prærogatiuas suas can. 6. cõfirmant, non iuris humani priuilegium, sed antiquos mores, & veterem, hoc est, apostolicam traditionem obtendunt. Eundem primatum consententur Patres synodi Constantinopolitane can. 3. ubi regiæ urbis Episcopo secundum honoris locum decernunt. In Ephesini Concilij actis Cyrillus Alexandrinus de Nestorij hæresi recens tum exorta ad Cælestinum PP. refert, longa Ecclesiarum consuetudine persuasus, ut ipse testatur. Eidem sedis Romanæ authenticam, hoc est supremam & liberam pro arbitrio agendi auctoritatem, & loci sui vicariam

potestatem confert Cælestinus ; vt sententiam , qua Nestorium circumscriperat , eo efficacius potentiusque exequatur . Vnde nam illa authentia sedis Romanæ , ab humano , an diuino Iure ? Certe si S. Prosperum audiamus con, collat. cap. 41. Cælestinus Cyrillo ad exsecandam Nestorianam impietatem Apostolico auxiliatus est gladio . In eodem Concilio parte 2. act. 2. Philippus presbyter gratulatur synodo , quod lectis Cælestini literis sancta membra sancto capiti se exhibuerint . Caput autem totius fidei , inquit , & Apostolorum est B. Petrus . Vides puto dignitatem capitis , siue primatum ecclesiæ Romanæ B. Petro Apostolo , hoc est iure diuino , niti . idque luculentis verbis mox idem Philippus copiosius declarans ait : Nulli dubiū , immo seculis omnibus notum est , quod sanctus beatissimusque Petrus , Apostolorum caput & princeps , fideique columna , & Ecclesiæ Catholicæ fundamentum , à Domino nostro Iesù Christo saluatore humani generis ac redemptore clauis regni accepit , soluendique ac ligandi peccata potestas ipsi data est : qui ad hoc vsque tempus , & semper in suis successoribus viuit , & iudicium exercet . Huius itaque secundum ordinem successor & locum tenens sanctus beatissimusque Papa ,

noster Cælestinus episcopus, nos ipsius præsentiam supplentes ad hanc sanctam synodum misit. Hæc in actis Ephesini Concilij. Verum quæ nulli tum dubia, sed sæculis omnibus nota, nostro tamen tempore vt dubia, & antiquitati incognita, vel primo loco inter absurdas Romanæ ecclesiæ assertiones ponis, tractatu tuo contra Moguntinos §. 142. Dic bona fide, mi Calixte, cui tutius credam, tibi neganti, an affirmanti Concilio? Accedit quod Iuuenalis Hierosolymitanus ibidem act. 4. affirmat, morem fuisse inde ab ipsis deriuatum traditumque Apostolis, vt sedes Antiochena, à Romana dirigatur, & apud eam iudicetur. Vnde act. quinta sancta Synodus vltimam de Ioanne Antiocheno sententiam Cælestini iudicio reseruat. Tunc Apostolicam illam ἀκολουθίαν καὶ ἀρχὴν ad humanum vel diuinum ius, hoc est, ad Petri primatum referendum existimas? Chalcedonensis synodi acta eundem primatum Ecclesiæ Romanæ, in Petrum Apostolorum principem collatum, innumeris propemodum locis confirmant. Omitto quæ in præliminaribus epistolis Imperatorum & Augustarum habentur; quod priuata vel domestica testimonia ex Occidente prolata possint videri; ea scilicet quæ epi-

stola 15. 25. 26. & 33. leguntur. Sane actione 1. Beatissimus & apostolicus episcopus urbis Romæ omnium ecclesiarum caput vocatur, quia nimirum sedem apostolicam gubernat. Act. 3. Dioscorus episcopatu priuatur à Leone PP. per legatos & sanctam synodum, idq; ope beatissimi & gloriosissimi Petri Apostoli, qui est petra, & crepido Ecclesiæ catholicæ, & rectæ fidei fundamentum. Depositionis causam præcipuam non semel adducunt Patres, quod contra ipsam sedem apostolicam latrarit, & in sanctum Leonem excommunicationem promulgare conatus sit; hoc est, contra ipsum illum, cui vineæ custodia à Salvatore commissa est; vt habet totius synodi relatio ad Leonem: quem vocis B. Petri interpretem omnibus constitutum, concilio vt caput membris præfuisse aiunt. Et quamuis act. 16. ex Constantinopolitani concilij decreto, secundum dignitatis locum Regiæ urbis episcopo confirmant, nihilominus primatum & eximium ac præcipuum honorem Romanæ sedi conseruant: quod in eadem relatione Patres ita explicant, vt apostolici splendoris radio, quo Roma fulgebat, ecclesiam Constantinopolitanam illustari, eiusque bonorum participatione ditari petant. Vides vir optime,

quid de primatus Romani origine ac fundamento Orientalis ecclesia primis quinque seculis crediderit, priusquam in abitionis vertigine in schismatis barathrum præceps ageretur. Nam post inuasam totius Illyrici, tum etiam Siciliae & Calabriae iurisdictionem ecclesiasticam, Constantinopolitanum Patriarcham sedi Apostolicæ non solum æquare, sed etiam præferre conati sunt, Nilus, Barlaamus, alijque schismatici, non solum liuore, sed etiam imperitia, & veteris ecclesiæ disciplina ignorantia excæcati. Quotiescunque tamen veritatis & vnitatis amor Græcorum animos subiit, eadem cum orthodoxa antiquitate sententiam professi sunt. Vnde in Synodo Florentina sess. 25. cum Latini primatum Pontificis sacræ scripturæ definitioni dictisque sanctorum inniti scripsissent; Græci, ut suis quoque patriarchalibus priuilegijs consulere, addi voluerunt; Papam sua priuilegia habere iuxta canones, & dicta sanctorum, sacramque scripturam, & acta conciliorum. Vnde mox in decreto vnionis primatus pontificis iure diuino asseritur: quippe cui in B. Petro pascendi, regendi, & gubernandi vniuersalem ecclesiam à Christo Iesu Domino nostro plena potestas tradita sit. Hæc Græca ecclesia ex maiorum

suorum & totius antiquitatis sensu; quæ hoc loco pluribus a me asseri necessum non est.

Nec magis Græcos offendere potest Communio sub vna specie, quam ipsi æque ut Latini iam olim tenuerunt, atque etiam hodie passim retinent. Nam recens baptizatis infantibus de solo calice guttam instillant; egrotis autem & moribundis sola panis specie viaticum exhibent: vtrisque tamen verum & integrum Eucharistiæ sacramentum hoc modo se tradere non dubitant. Idem ceteri omnes ad orientem & meridiem Christiani, præsertim Abassini, antiquo & perpetuo suæ ecclesiæ more faciunt. Neque Eucharistiam mutilari existimauit antiquitas, cum fidelibus particulas panis consecrati ad priuatam communionem domum asportandas daret, vel ad anachoretas in eremum mitreret. Omnium vero clarissime vtriusque ecclesiæ consensum perpetuum ostendit communio ex præsanctificatis, qua Græci ferijs quadagesimalibus, Latini sola feria sexta maioris hebdomadæ vtuntur, ex antiquissimo vtriusque instituto: neque tum quidquam de sacramenti mutilatione suspicabantur.

Liturgiam sine communicantibus Græcis iuxta ac Latinis in vsu nunc esse, doctis-

simi eius nationis viri, & ipse usus quem passim per Italiam cernere est, testantur; eoque falsam Chythræi criminationem refellit Allatius, cuius librum apud Batauos editum, tibi iam visum lectumque non dubito. Sed ne vocum ambiguitate fallamur dicam tibi, mi Calixte, quid hic tum in ceteris Ecclesijs vrbicis, tum præsertim in maioribus basilicis fieri obseruauerim; vbi festis diebus, hoc præsertim anno, in tanta exterorum frequentia, myriades hominum ad sacram communionem confluunt. Ibi summo mane Parochus, aut alius sacerdos, ad destinatum huic functioni altare dominici corporis sacramentum consecrat, ea particularum multitudine, quæ populo fidelium communicando eo die suffectura videatur. communicant tum de eiusdem sacerdotis manu quotquot sacro officio adsunt: ceteri qui & ipsi communicaturi toto deinde antemeridiano tempore infinito prope modum numero citius tardius templum accedunt, primum missæ siue liturgiæ officio adsunt, quod ob populi frequentiam & commoditatem à diuersis sacerdotibus ac diuersa altaria subinde celebratur: eoque finito ad alterum illud altare, quod huic ministerio destinatum dixi, communionem accipiunt. Tu ne sacerdotem illum

sine communicantibus missam celebrasse; aut eos qui celebranti adfuere, cum sacerdote suo non communicasse affirmabis? non dicam communionem precum & unitatem Spiritus, sed ipsa participatione specierum sacramentalium; quamuis ad aliud altare de alterius sacerdotis manu eam acceperint? Puto te non dicturum; nisi vnam ecclesiam, vnum altare, vnum sacrificium, vnum sacerdotium, vnam inter omnes fideles vnius eiusdemque panis communicationem, & vnam vnius corporis cum vno capite vnionem negaueris. quam negare certe non potest, nisi qui factionum studio Christi ecclesiam plane ignoret. Tu vero, mi Calixte, numquid omnes qui olim sacræ Liturgiæ officio aderant, de Eucharistia, quæ per singulas synaxes celebrabatur, communicasse existimas? Neque hoc puto dixeris; qui antiquissimorum Patrum de communicantium infrequentia querelas non ignoras. Non laudans dico, sed vt necessitatis legem etiam tunc abfuisse ostendam.

Sed quoniam tu ea quæ in Catholicorum Liturgia minus probanda censes exposuisti; liceat mihi eadem libertate de noua vestra vicissim ex te perquirere: qua pontificiæ missæ errores sublatos vos quidem

dicitis; nos omnem veteris Liturgiæ vel græcæ vel latinæ faciem abolitam eversamque certo scimus. Non dicam de Calvinianis, Anabaptistis, Socinianis, quos præter externos ritus ipsius quoque sacramenti veritatem sustulisse ingenue fateris: sed Lutheranorum missa, si tamen hoc nomine appellanda, quid præter merum nomen apud vos habet? quamvis & hoc ferme interciderit. Synaxes illæ solemnes, quibus unio Ecclesiæ cum Christo capite per oblationem communionemque sanctissimi corporis eius fouetur ac nutritur, ita olim omnibus communes erant, ut ijs non adesse piaculum duceretur grauissimum, & pœnæ supplicijque loco esset, si quis vel integræ actioni, vel parti præcipuè interesse prohiberetur, quæ Canonis nomine nunc appellatur. Eo enim cum post orationes aliquot & lectiones sacras, earumque explicationes peruentum esset, præter catechumenos & energumenos, etiam pœnitentes sanctuario excludebantur. Tota hæc actio apud vos in concionem seu *διδασκαλίαν* mutata est: huius deinde dimissa concione appendicula quedam est qualiscunque illa missa, seu communionis formula, veteris Liturgiæ in locum subintroducitur; quam ceteri ea die

non communicaturi parum aut nihil ad se pertinere putant. Ita nunc Concio caput est Synaxeos, cuius pars ex veteri ecclesie instituto & preparatio esse solebat.

Sed profecto vt te Missa catholica sine communicantibus offendit, ita mihi multo magis communio vestra sine Missa displicet. Quod enim missę vestigium in vestra illa actione, præter externa quedam, vestes dico, & vasa, & nonnulla inania catholicę Liturgię imitamenta? Quomodo enim missa sine oblatione? quomodo oblatio sine sacerdote? quomodo sacerdos sine ordinatione episcopi? quomodo episcopus sine legitima & apostolica successione? vel quomodo verum sacramentum corporis Christi, extra Christi ecclesiam? Manifestum enim est, vt ait S. Cyprianus, apud omnes hereticos Spiritus sancti gratiam non esse, nec eorum sacrificia, quamdiu heretici sunt, posse Deo placere: neque spiritualis gratię sanctificationē sacrificijs eorum tribui, qui offerunt ab ecclesiastici corporis vnitates disiuncti. Solius enim Ecclesie Deus delectatur sacrificijs, quam sacrificiū Deo facit vnitaspiritualis: vbi & fidei veritas nullā credit in Trinitate distantiam, & pacis tenacitas fraternam seruat in caritate concordiam. Attende tibi, ait lex Deutero-

nom. x i i. ne offeras holocausta tua in omni loco quemcunque videris; sed in loco quem elegerit Dominus in vna tribuum tuarum. Audi, quis sit locus electus, ait S. Augustinus Rogatiano Donatistæ, & que tribus Domini. In psalm. 131. habes: quoniam elegit Dominus Sion, elegit eam in habitationem sibi. Hic est locus electus, hic mons sanctificatus, hæc ciuitas supra montem posita, vt abscondi non possit, hæc radix catholica, hæc vitis fructifera, longe lateque diffusa: & ego, inquit, dico tibi: Attende tibi ne offeras in omni loco, idest, in omni heresi, & dicas; & hic Deus & ibi Deus est. Qui alibi præter Ecclesiam colligit, ait Cyprianus, Christi Ecclesiam spargit. vnica enim sponsa Christi vnã sponsi domum nouit, vnus cubiculi castitatem casto pudore custodit. Stare tu & viuere putas posse de ecclesia recedentem? sedes sibi alias & diuersa domicilia condentem? Sacramentum Pasche nihil aliud in Exodi lege continet, vt agnus qui in figura Christi occiditur, in domo vnã edatur. Caro Christi & sanctum Domini eijci foras non potest: nec alia vlla credentibus præter vnã ecclesiam domus est. Vna autem ecclesia, vna & intus esse & foris non potest. Qui enim de ecclesia exie-

runt, certe in ecclesia non sunt. ideoque quæcunq; extra ecclesiam tenentur & sacramenta, & scripturæ, ad speciem tenentur, non ad salutem: cum ista in sola ecclesia catholica salubriter habeantur, ubi fides cum caritate retinetur. Extra hoc corpus, inquit S. Augustinus, neminem vivificat Spiritus sanctus, per quem caritas Dei diffunditur in cordibus nostris. neque enim particeps est divinæ caritatis, qui hostis est unitatis.

Tu vero optime nosti, quæ unitas sit apud eos qui ab ecclesia catholica recesserunt: ubi ut omnes à catholicis, ita à seipsis singuli ferali odio dissident. Etenim ut Sampsonis vulpeculæ caudis colligatæ Capite in diuersa tendebant, ita illi solo catholicæ veritatis odio coniuncti cætera omnia toto cælo differunt. Quinimo sola unionis conciliandæ mentio, pacisque studium omnium odio in se concitando sufficit. Hic te ipsum tibi propono, qui non meminisse non potes, quomodo Turonensi colloquio Augustani tui ad Calvinianos te reiecerint, tum vero nuperi librorum indices ostendunt, quam non fraterne ijdem congregales tui scriptis non vno loco pro-uulgatis te exagitent. Ita dum nescio quod ecclesiæ simulacrum ex omni sectarum.

schismatumque genere, tanquam Babylonici colossi pedes ex ferro, testa, lutoque conflare conaris, illi ipsi qui conglutinari nec possunt nec volunt, te oleum, operamque perdentem cōuicijs contumelijsque traducunt: adeoque dum omnium esse cupis, nullius es; & ecclesia, cuius ideam tibi fingis, spatio ferme imaginario coarctatur. Quid enim magis dissonum ab ipso fidei symbolo: quid religionis Christianæ principijs magis aduersum dici aut cogitari potest, quam vt puriorem Ecclesiam ad Holsatiæ nostræ angulum, & vnam atque alteram Ducatus Brunsvicensis præfecturam restringere quis velit? cæteras orbis prouincias erroribus & superstitionibus oppressas ad veritatis lumen caligare existimet?

Agnosco sane Academiam vestram singulari quodam Dei beneficio, & sapientissimorum Principum cura, viris eruditis & accurata docendi ratione ceteris per Septentrionem scholis palmam præripere; helleuationes & morum corruptelam, bonæ mentis pestem, obnixè auersari; tum quod præcipuum duco, maiorem sacræ antiquitatis cognitionem ad fidei controversias disceptandas adhibere: toto tamen cælo abest, vt Catholicæ ecclesiæ ad

Inuidiam obduci possit. imo quantis-
cumque doctrinæ præsijs feliciter instru-
ta, hoc vno est infelix, quod catholica
non est; dum Lutheri partem sequitur,
scissuras contra vniuersi orbis vnitatem fo-
uendas suscepit.

Extrema malorum sunt hæresis & schis-
ma, vnde præsens fidei iactura & inenitabile
salutis naufragium sequitur. ab hac peste
nemo vnquam pius, nemo sapiens vitiatæ
disciplinæ & corruptis ecclesiæ moribus re-
medium quæsiuit. Ipsa enim separatio im-
pios ostendit, vt ait Fulgentius, quæ tales
ecclesiastico corpori non socios, sed aduer-
sarios facit. Neque enim à conuentu ec-
clesiasticæ vnitatis corpore separarētur & lo-
co, nisi prius ab ecclesiastica fide discede-
derent corde corrupto. Habet quidem
ager Dominicus præter boni seminis fru-
gem etiam zizania, eaque, proh dolor, co-
piose ab inimico homine super seminata.
verum non ideo segetem proteri aut exu-
ri iubet pater familias; sed zizania cum
ipsa fruge ad messem vsque tolerat. Area
hæc Domini ventilabro permundanda pa-
leas frumento mixtas vsque in finem sæcu-
li sustinere non recusat. Exurentur suo tem-
pore zizaniorum fasciculi sine messis detri-
mento: illæso tritico paleæ dispergentur.

Neminem intra Ecclesiam catholicam recte credentem, & bene viventem aliena peccata maculant. Animæ ac salutis suæ iniurius est, qui plearum odio aream deserit; cum frumentum non nisi ex area, congregetur in horreum.

Nec despicienda est Christi sponsa, quod diurno peregrinationis æstu fusca; quod decolorata longæ serenitatis sole; quod etiam seculari pulvere aspersa nunc videatur. nigra quidem illa, sed formosa: cuius gloria omnis interna cum sit, æmulorum oculos, in neuos rugasque cutis externæ tantum intentos fallit.

Sed bene est, quod inanis illa & fictitia ecclesiæ larua, quam sectarum auctores magna puritatis specie venditant, nullis furorum pigmentis hætenus ita incrustari potuit, quominus suam prodat deformitatem: quippe cui nihil solidæ pietatis & sanctimoniam subesse statim deprehendit, qui paulo penitius introspicit. Nam quod tu seueritatem disciplinæ ecclesiasticæ fratrum Bohemicorum exemplo reduci desideras, ea vetus querela est, & inane votum, à Melanchthone ante annos CXV conceptum, vagiente adhuc in cunis Lutheranismi: quem si senescentem nunc adultæ confirmatæque licentia ad obedientiam

tia

tiæ iugum retrahi posse existimas, sane falleris. Excutere iugum, non mutare voluit; omnemque conscientia coercendę rationem carnificinam arbitratur. Cur enim non de veteri pœnitentium disciplina potius restituenda cogitas? cur non vitæ religiosæ, & consiliorum euangelicorum observationem in vsum reuocare studes? Sed ita fit; filius ille adolescentior cum domum mensamque paternam reliquisset, dissipata substantia peregre ad porcorum filiquas se proiecit. Ita post conculcatas & exustas à Luthero Canonum leges, Patrumque regulas, post proscriptos episcopos, post euersa sanctioris vitæ asceteria, monitores correctoresque Bohemicos desideratis: quasi tam altum profanatae religionis vlcus tali cataplasmate persanari possit.

Ego vëro, mi Calixte, multo opportuniorẽ medendi modum tibi patriæque nostræ proponerem, si sanis consilijs locus relinqueretur; maiorque veritatis pietatisque restaurandæ, quam factionum propugnandarum cura & sollicitudo esset: cogitarentque Principes, quæ mala in Rempublicam, quæ vitia & corruptelæ in mores vitamque priuatam, ex religio-

nis subuersione profluxerint: quam timenda sint ipsis hypocritæ, & fanatici homines, qui defecatissimam religionis puritatem professi, diuinas humanasque leges promiscua facilitate proculcant; & sceleribus atque parricidijs eo grassantur, ne à quocquam dependeat, vel coerceri possit effrenis quiduis agendi licentia. Merito Ecclesia catholica mater Christianorum verissima, inquit Augustinus, non solum ipsum Deum, cuius adeptio vita est beatissima, purissime atque castissime colendum prædicas; sed etiam proximi dilectionem atque caritatem ita complecteris, vt variorum morborum quibus pro peccatis suis animæ ægrotant, omnis apud te medicina præpolleat. Tu cum ætates gradusque omnes officijs suis instruas, doces etiam Reges prospicere populis, mones populos se subdere regibus; quibus honor debeat, quibus affectus; quibus reuerentia, quibus timor, quibus consolatio, quibus admonitio, quibus cohortatio, quibus disciplina, quibus obiurgatio, quibus supplicium, sedulo doces; ostendens quemadmodum & omnibus omnia, & omnibus caritas, & nulli debeat iniuria. Deinde vitæ spiritualis magistram eandem prolixè cele-

brans, addit præclare: Quod utinam isti hæretici (ecclesiæ scilicet catholicæ contemptores) intelligere si valerent, nusquam profecto Deum nisi apud te, atque in tuo gremio, minime superbi & bene pacati venerarentur. Ad hanc tutius confugies, mi Calixte, quam ad fraternitatem Bohemicam, si ecclesiæ doctrinam disciplinamque apud nostros restitutam cupias.

Ad hunc salutis portum te inuitare non desinam, ad quem sedulo peruestigandum tua in primis opera me excitatum profiteor. Nam Romanam ecclesiam, vnam illam, sanctam, catholicam, & apostolicam esse non tam facile mihi licuisset perspiciere, nisi antea tuo ductu certo credidissem, eam non Antichristi sedem, & Babilonicæ meretricis lupanar, sed vere ecclesiam etiam nunc esse, & salutis spem pie in ea viuentibus neutiquam denegandam; eo quod precipua fidei capita, quibus fundamenti instar salus nostra innititur, salua & immota retineat. De reliquis, si absque partium studio esset, vnionem aliquam vel saltem syncretismum iniri posse existimabas. Ad hæc multa temerario illo reformationis tumultu abrogata dolebas,

quæ cum magno pietatis emolumento potuissent retineri. multa quoque Ecclesie catholice falsa, & absurda fatebaris affingi, quæ aut plane ignoret, aut ipsa improbet. Ita tu Hermæ vialis instar in biuio defixus, digito intento viam qua ad ecclesiam catholicam pergerem mihi subindicasti.

Quod autem à sententia, quam maturo consilio post longas atque ardentissimas preces amplexus sum, tuo colloquio me dimoueri posse existimas, id vero fiet, vbi aliam scripturam, alia Conciliorum acta, aliam ecclesiasticam historiam, & diuersa Cypriani, Augustini, aliorumque Patrum scripta, ab ijs quæ certa & indubitata Romæ consului, mihi exhibueris. Nam elusiones, & subterfugia Spalatenfis, & similium mangonum, in tam perspicua antiquitatis sententia admittere non possum.

Interim te, mi Calixte, per Deum & Christum salutis nostræ auctorem oro atq; obsecro, vt animæ tuæ negotium tibi commendatissimum habeas; serioque cogites de ecclesia Dei, columna & firmamento veritatis, qualem eam ab Apostolis, virisque apostolicis fundatam, totoque orbe diffusam, prima quinque secula viderint:

quibus illa fidei dogmatibus, quibus sacramentis, qua disciplina, quo regiminis modo tunc fuerit instructa; quanto studio puritatem & vnitatem suam aduersus hereses & schismata vindicabit. Eius statum faciemque vbi diligenter inspexeris, tum sine odio studioque partium dispice, quam omnia illa nunc salua supersint in Romana, cæterisque cum Romana communicantibus ecclesijs; eamque & nominis & dogmatis catholici hæredem, atque apostolici depositicustodem agnosce. Contra perpende, quam truculenter & impie in matris viscera sequierint infauti illi reformatores; vt faciem eius deturpauerint, artus dilaniarint: vt pro veteri catholica doctrina suos quique substinuerint errores & deliria: vt sacram scripturam non secundum perpetuum & vniuersalem sensum & consensum SS. Patrum explicent, sed ex cerebri sui libidine nouis & priuatis interpretationibus peruertant: vt sacramenta eorumque ritus abrogarint; Apostolicas traditiones, omnemque veterem disciplinam, Patrum & conciliorum saluberrimis constitutionibus firmatam, sustulerint, vel eneruarint; consilia euangelica & vitæ sanctioris studia exploserint; his-

rarchiam ecclesiasticam, & omnem præcipiendi & parendi distinctionem confuderint. Sublata Episcoporum auctoritas, nudo tantum nomine ad ditiones reditusque ecclesiarum occupandos nonnullam feruato. Ordines presbyterorum, & diaconorum, ceterique officiorum & ministeriorum gradus abrogati: denique noua ecclesiæ facies introducta omnibus seculis ignota; ad cuius conspectum quotquot inde ab Apostolis fuere doctores, Patres, episcopi, virique sancti, velut ad monstrum & errorum lernam nunc cohorescerent.

Et quoniam te virum doctum, & antiquitatis sacræ vnum fere præ cæteris studiosum compello, cogita quanta Septentrioni nostro ex infelici illa religionis subuersione ignorantia cæcitas incubuerit. Patrum, & ecclesiæ doctorum non scripta tantum sed nomina ipsa ignota non solum vulgo, sed ijs qui in ecclesijs scholisque docendi munus sustinent. Si quæ forte cuiquam nota aut lecta, ex rhapsodis & ecclesiæ perduellibus ea tantum confarcinantur loca, quæ ad veritatem oppugnandam utcumque facere videntur. Scis quali librorum supellecile mi-

nistri & prædicantes apud nos instructi,
ex quibus postillarum lacunis illi pasto-
res doctrinæ pabulum crudum indige-
stumque gregi suo proponant. Contra
si publicas priuatasque bibliothecas hic
inspicias, si studia cordatorum hominum
expendas, statim vides, quam omnia ad
primitiue ecclesiæ mentem doctrinamque
intelligendam explicandamque tendant.
Libri & monumenta antiqua, præsertim
sacra, summo studio & impensis maximis
vndique parantur; & in iisdem publica lu-
ce donandis doctorum hominum desu-
dat industria. Ita nuper Græcorum Patrum
in Prophetas commentarijs, alijsque in
vetus Testamentum quas vocant catenis
non vno volumine comprehensis, immo-
rientem vidi optimum doctissimumque
Corderium. alios concilijs antiquis & SS.
Patrum operibus ab interitu vindicandis;
alios historiæ ecclesiasticæ annalibus pro-
cudendis occupatos noui. & ne quid in te-
nebris lateat, quo fides catholica illustrari
possit, sunt qui veterum Christianorum
cœmeteria cryptasque martyrum ingenti
Romæ subterraneæ opere descriptas in
lucem edant. Ita vnus omnibus antiqui-
tatis retinendæ amor, nouitatis auersatio.

Eadem mihi nouæ sectæ deserendæ, eadem antiquæ fidei amplectendæ causa. ad quam te & Vossium nostrum iterum atque iterum inuito, certissimo æternæ salutis lucro, quod extra Catholicam Ecclesiam frustra speratis. Hoc tandem, mi Calixte, rogo, quod ille in simili causa apud .S. Augustinum; si institutum & exemplum meum piget imitari, noli aduersari. Vale. Romæ, Anno Iubilei M D C L Kal. Septemb.

EPISTOLA GEORGII CALIXTI

Ad Christophorum Ranzouium

Salutem ab auctore salutis.

ENEROSE Vir, domine & amice longe carissime, quoties huc venerunt, qui ex Italia redirent, toties de te sciscitatus sum. Fecit enim tuum pietatis, virtutis, & eruditionis studium, cuius hic luculenta specimina edidisti, vt te in oculis geram, & de incolumitate tua sollicitus sim; certa spe nixus, te communi nostræ patriæ magno ornamento insi-

gnique emolumento breui fore. Vt autem fieri solet, alij de te nihil referre poterant, alij nunciabant te Romæ degere, & familiaritatem contraxisse cum Henrico Iulio Blumio, nostræ olim disciplinæ alumno. Cuius rei certiores nos faciebat haud ita pridem Franciscus Henricus VVitzendorpius, patritius Lunenburgensis, nisi mihi memoria imponit, cui iam senescens, quod talia attinet, non semper possum fidere. Sed nuper etiam non nemo hac transiit, qui me quidem alloquutus non fuit, nec mihi innotuit, sed alijs narrauit, te admodum familiarem factum Lucæ Holstenio, & nonnullis Iesuitis, qui multoties tibi scrupulos iniicerent, & dubia mouerent, vt propemodum inciperes vacillare, & religionem pontificiam reformatæ anteferre. Venit id ipsum ad aures nostri Vossii, eiusque animum vehementer perculit, vt ad me quoque deferret. Commouebare quidem, fateor, aliquantulum: sed cum me recolligerem, & prudentiam vimque ingenij tui expenderem, & Vossium bono animo esse iussi, & ipse sui; non ignarus, quanta illa tibi diuinitus concessa, & quam frequenter fallant, & plane infidi nuncij sint rumo-

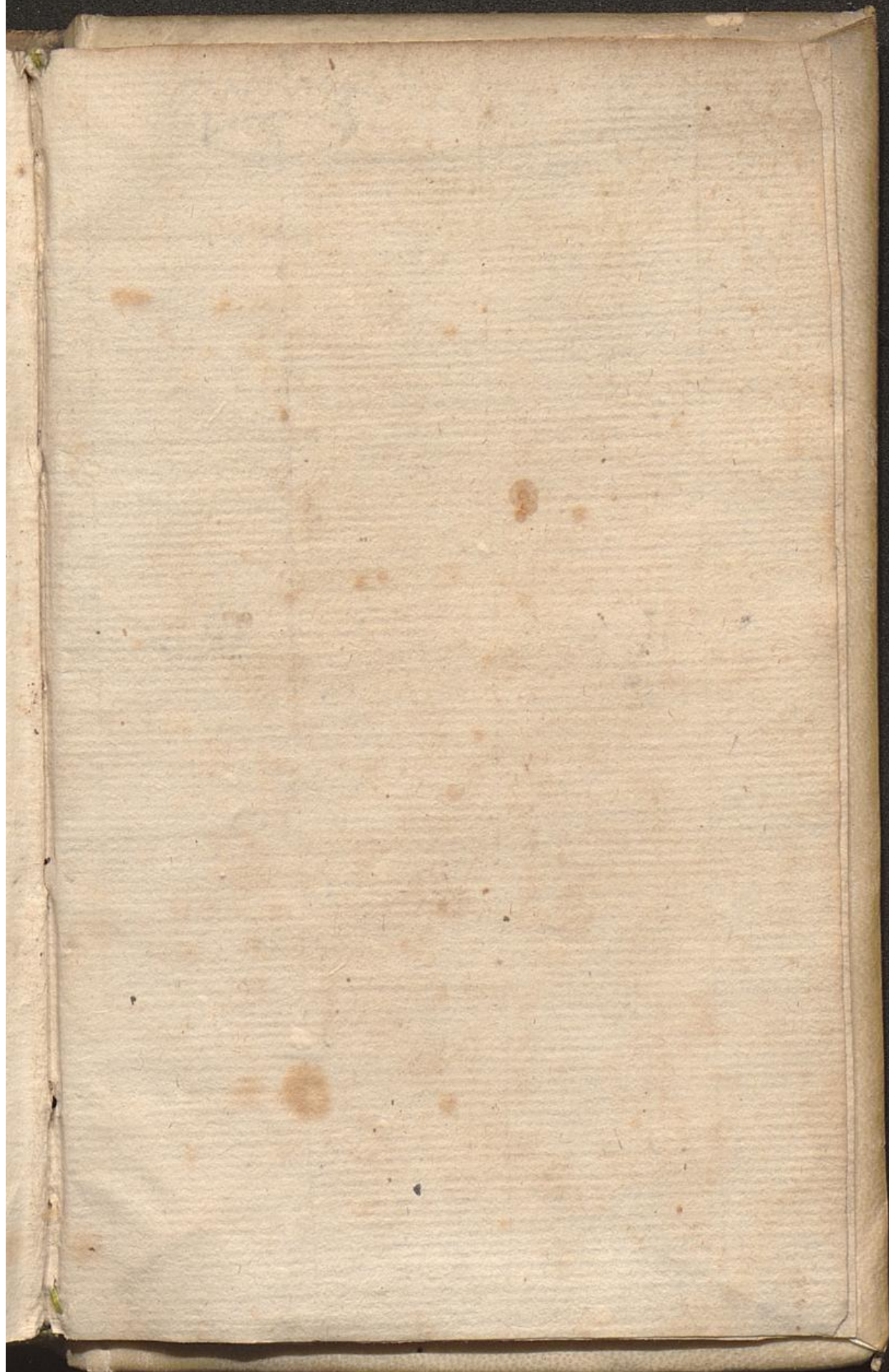
res . Non potes ignorare , inter omnes partes , in quas hodie , proh dolor , scinditur populus Christianus , Pontificiam plurimis superstitionibus , corruptelis , figmentis , & nouitatibus scaterere : inter quas etiam est , qui hodie celebratur Iubileus , antea apud Christianos inauditus , & demum ante annos CCCL à Bonifacio IIX. homine improbo institutus . Quamquam hoc malorum minimum videri possit , si cum dictatibus Hildebrandicis aliquanto antiquioribus comparetur . Qui Pontificijs se iungit , cogitur , se separare ab omnibus alijs Christianis , qui sunt per totum orbem terrarum ; & quidem ob causas aliquando non admodum graues . Cogitur enim anathema illis dicere , qui Purgatorium non admittunt , qui septenarium numerum Sacramentorum in dubium vocant , qui baptismum Ioannis & Christi eundem fuisse non fatentur . Iam quod attinet primatum Pontificis de iure diuino , eiusque infallibilitatem , mutilationem Eucharistiæ , & Missam sine communicantibus , hæc talia sunt , vt à Christianis Græcis , Lutheranis & Calvinianis , quemadmodum appellamus , reijciantur : licet ipsi propter eiusmodi reiectionē siue

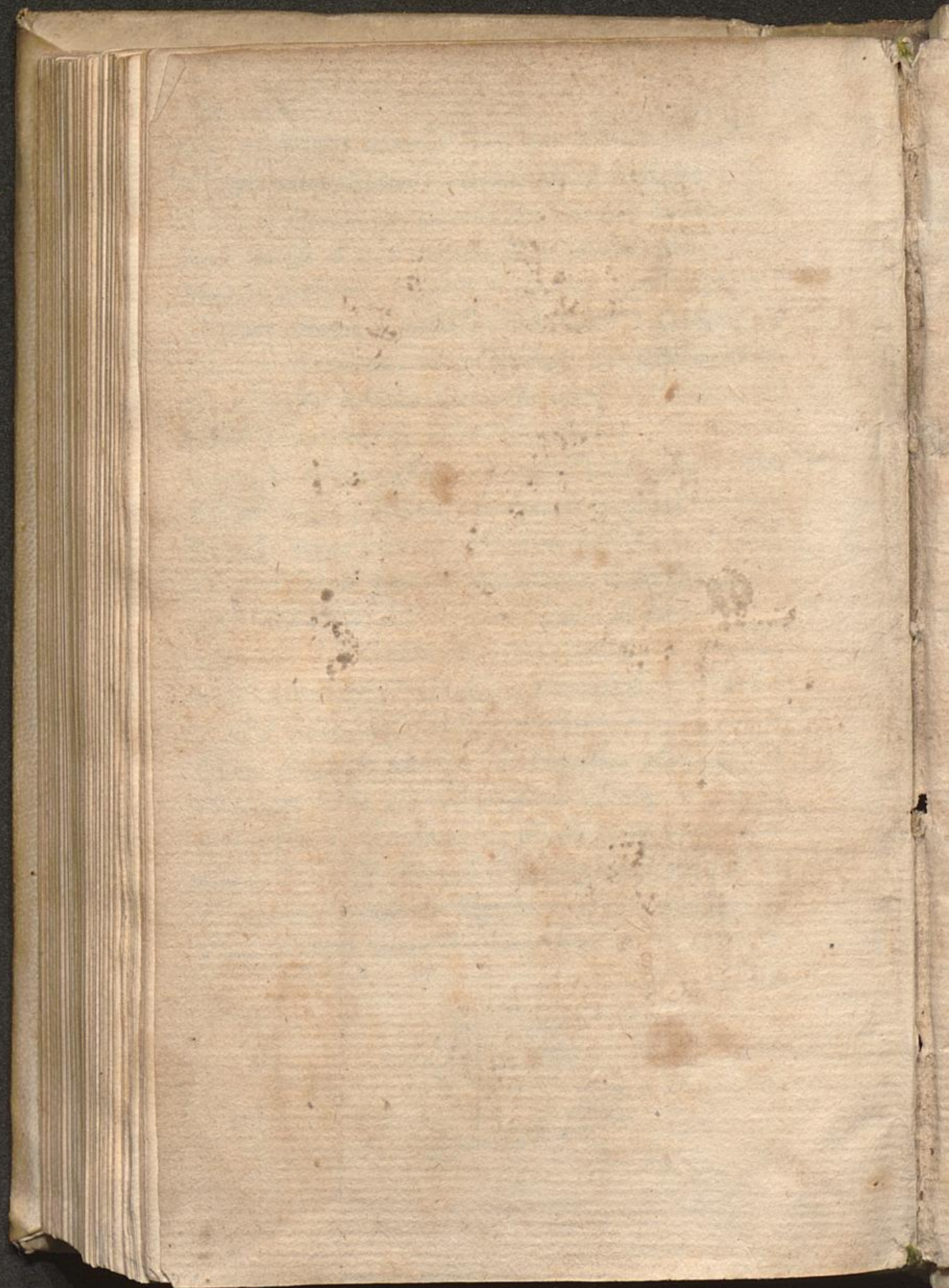
improbationem à Pontificijs anathemate feriatur. Græca Ecclesia sicut sub iugo tyrannico gemit, & dira seruitute premitur. ita paulatim ignorantia quadam opprimitur, & necessaria ad iudicium de doctrinis controuersis ferendum eruditione destituitur. Calviniana hinc magnam maculam contrahit, quod contra disertam Seruatoris adsertionem corporis sanguinisque Dominici in sancta Eucharistia presentiam inficiatur. Lutherana, quæ dogmati ubiquitatis inherescit, vix minorem, dum hunc satis crassum errorem tuetur & obtrudit. Mi nobilissime Ranzou, ausim affirmare, vix alibi ecclesiam inueniri melius comparatam, quam in nostra patria, & hic in Ducatu Brunsvicensi, ditionis VVulfebutenlicæ & Calembergicæ. Exulant enim inde non modo superstitiones & corruptelæ pontificiæ, sed etiam Calvinismus, qui presentiam in Eucharistia negat, & illaudabile dogma ubiquitatis. Contra inscientiam quoque in Academia pugnamus, quantum possumus, & optimæ eruditionis studia alias fugientia retinere cupimus & stabilire. Scis etiam pro pietatis & sanctimonix studio nos satagere, & quod doceamus absque eo gratiam Dei, & salu-

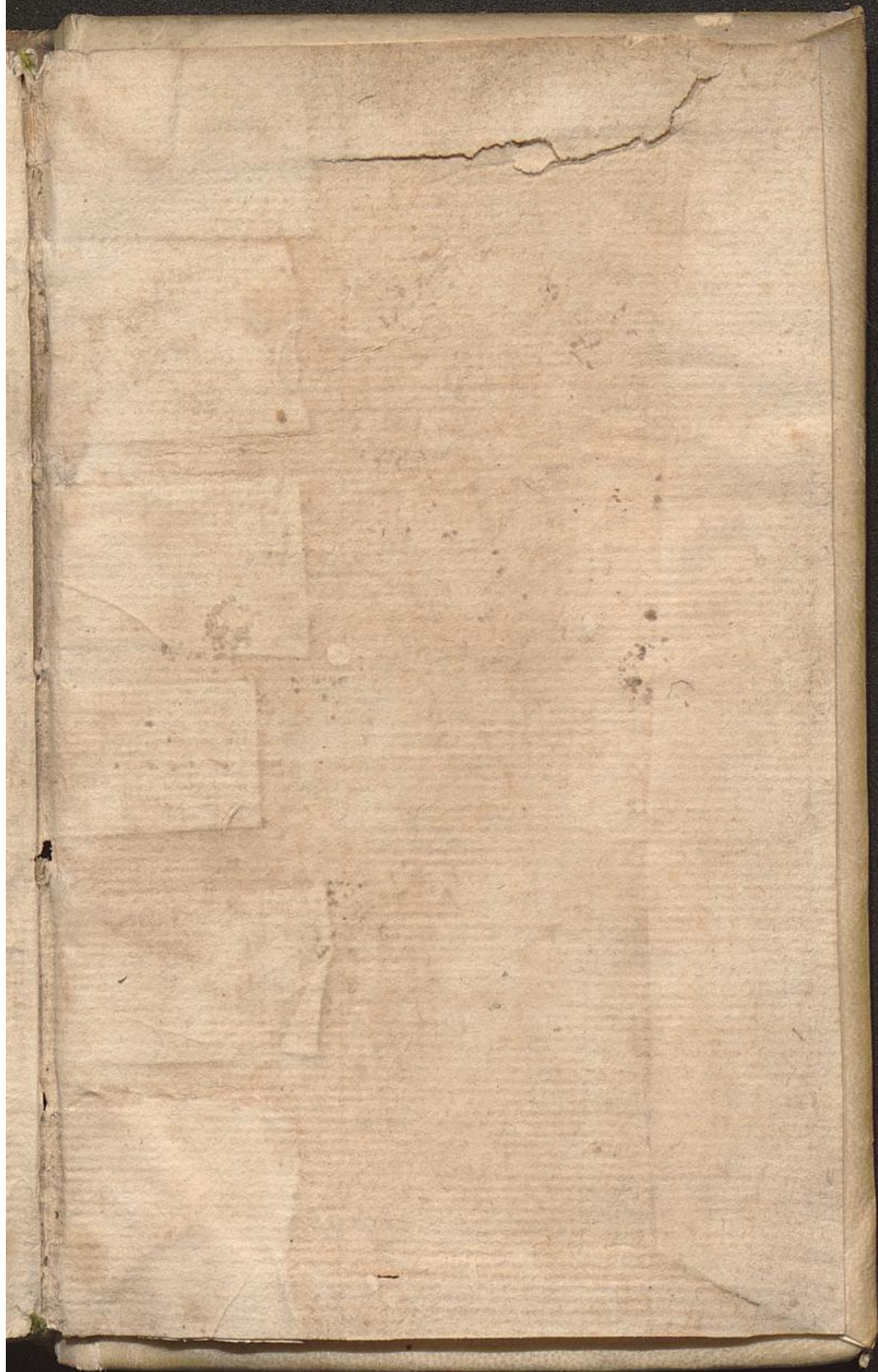
tem firmam, & indubitam subsistere non posse. Superamur tamen fateor, quod severitatem disciplinæ ecclesiasticæ ad pietatem omnino facientis attinet, à Fratribus Boemicæ confessionis. Cæterum tuo consilio & prudentia & auctoritate in patria nostra, quæ adhuc desiderari possint, aut emendari postulent, aliquando suppletum, & correctum iri spem omnino certam concepi. Quæ ne fruster, faxit Deus Optimus Maximus, tibi que inspiret, quæ huc faciant, & ad illustrandam diuinam gloriam, & promouenda patriæ ecclesiæ reipublicæ emolumenta. Si quis autem scrupulus iniectus, ei quæso locum concedere noli. & si forte remouere totum nondum possis, ita suum iter institue ut in reditu nos inuisas: nullus enim dubito, per auxilium diuinum, & mutuam nostram collationem facile sublatum iri. Bene vale & age feliciter nostri memor, quemadmodum nos tui. Ex Academia Iulia, VI. Maij. C I D I D C L.

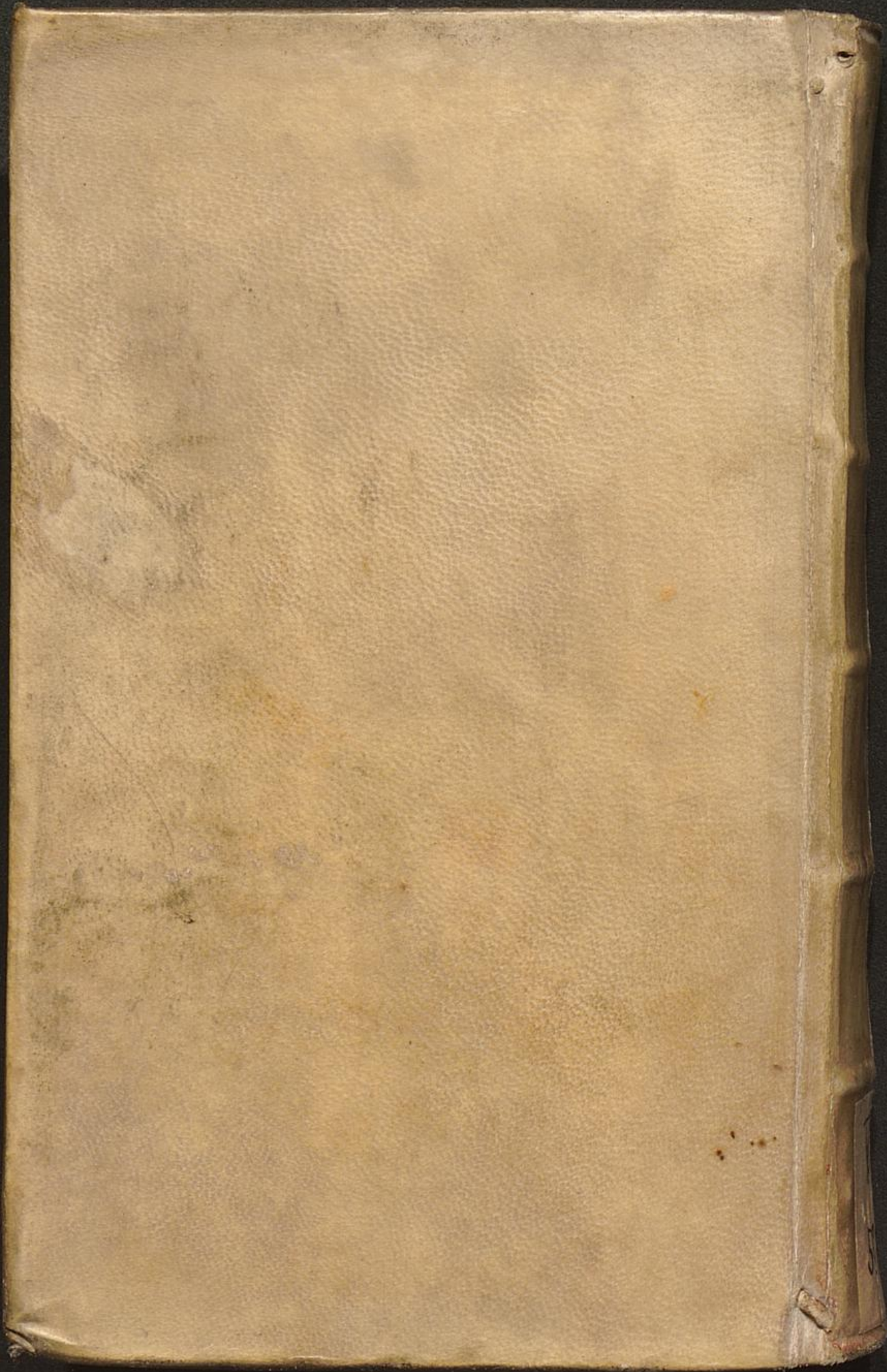
Generositati tuæ addictissimus

GEORGIVS CALIXTVS

Beccanus

1. 2. 3.

Th
5811